

edirne

T.C. EDİRNE VALİLİĞİ YAYINIDIR PUBLISHED BY THE GOVERNORSHIP OF EDİRNE

644. Kırkpınar'ın Ardından

Lozan Barış Antlaşması'nın Önemi-Atıla Şehirli
Bir Edirne Sevdalısı: Osman Nuri Peremeci-Rıdvan Canım
Restorasyonlar Devam Ediyor
Tarihi Kırkpınar Güreşleri-Özbay Güven

Biryağ

bu kadar mı
güzel olur!

Trakya
Birlik'tense
olur.

TRAKYA BİRLİK

www.trakyabirlik.com.tr

edirne

NİSAN-MAYIS-HAZİRAN 2005 SAYI 16

Nusret Miroğlu
Edirne Valisi
Governor of Edirne

Housing majestic palaces of Ottoman sultans who reigned over a gigantic part of the world, Edirne has always taken the challenging curves of history by paying a certain price every time... With wars and invasions the city lost its magnificent structures stretching along the Tunca river.

Our top priority effort is going to involve the bringing into appearance of the structural units of the deeply meaningful palace Saray-ı Cedid-i Amire which both bore witness to history and hosted the events making history. The studies of project preparation for the necessary repairwork for the stronghold Hüdrihk Tabyası, historic bridges and mosques are about to be completed.

Edirne's leap forward towards protecting its historic and cultural identity will not cut speed.

In the keeping alive of traditions from generation to generation, which is the leading characteristic that makes a society a nation, Edirne bravely fulfills the heavy responsibilities it has taken on itself. The 644th legendary Kırkpınar event that we all once again live together is one of those. In another organisation Edirne also carries to the international arena the Hüdrihlez (celebrating the coming of summer) which is one of the most pronounced activities of our culture.

EDİRNE Derneği
İmelyaz Sahibi: **Nusret Miroğlu** Edirne Valisi
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Abdülkadir Yazıcı Veli Yardımcısı
Editör: Zeki Kar
Yayın Yönetmeni: Hülya Özyıldırım
Fotoğrafçılar: Ercan Dakni
Kapak Fotoğrafı: Emver Şenşükrü **Arka Kapak:** Behiç Günalan
Baskı Yeri: Mart Matbaacılık (0212) 321 23 00
Yapım: Konum Design
Yayınlayan:
Edirne Valiliği Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü
Tel+Fax: 0284 213 24 07
Paraya satılmaz

Edirne, her alanda
atılımını sürdürüyor...
Edirne continues its leap
forward in every field...

Asırlar boyu dünyaya hükmetmiş Osmanlı sultanlarının görkemli saraylarının bulunduğu Edirne, tarihin zorlu dönemlerinden bedeller ödeyerek geçmiş... Savaşlar ve istilalarla, Tunca ırmağı boyunca uzanan ihtişamlı yapılarını kaybetmiş.

Edirne'nin kimliğiyle bütünleşen Osmanlı sarayları ve yıkılmaları altındaki diğer anıtlar ve şifalı mimari yapıların ayağa kaldırılması için yürüttüğümüz hazırlık çalışmaları artık meyvesini vermeye başladı.

Tarihi tamihlik etmiş, tarihin yazılmasına mekan olmuş derin anlamlı bulunan Saray-ı Cedid-i Amire'nin yapısal birimlerinin ortaya çıkarılması öncelikli çalışmamız olacaktır. Hüdrihk Tabyası, tarihi köprüler ve camilerinin gerekli onarımlarını yapılabilmek için projelendirme çalışmaları tamamlanmak üzere.

Yapı ölçeğindeki restorasyonların yanısıra, Maarif Caddesi projesi gibi kent dokusuna ölçeğindeki çalışmalarımız da uygulamaya aşamasına gelmiş bulunmaktadır.

Edirne'nin, tarihi ve kültürel kimliğini koruma doğrultusunda atılımı hızını kesmeyecek.

Toplumları millet yapan özelliklerin başında gelen geleneklerin kusağına kusağı yasatılmasında da Edirne, üstlendiği ağır sorumlulukları cesaretle yerine getiriyor.

Bir kez daha hep birlikte yaşadığımız Kırkpınar eşfesininin 644.ncüsü bunlardan biridir. Edirne bir başka organizasyonla, kültürümüzün en belirgin etkinliklerindin Hüdrihlez'i de uluslararası alana taşımış bulunmaktadır.

Kırsal kalkınma çalışmalarından toplum hizmetlerine, sporcuları faaliyetlerinden kulturn projelerine, her alanda Edirne'nin yoğun gündemini bu yayının sınırlı sayfalarından sizlerle paylaşmayı sürdürüceğiz.

www.edirne.gov.tr

Coşkulu bayram kutlamaları

19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı

19 Mayıs Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı Edirne'de büyük bir coşkuya kılındı. Bayram kutlamalarının yapıldığı 25 Kasım Stadyumu'na alın eden ve tribünleri dolduran Edimlemler, gençlerin coşkusuna ve heyecanına ortak oldu.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı bir dizi etkinlikle kutlandı. 25 Kasım Stadyumu'ndaki bayram gösterilerine Bulgaristan'dan gelen konuk ekipler de katıldı.

Törenlerde, 2004-2005 eğitim ve öğretim yılı içinde yapılan yarışmalarda derece alan öğrencilere ödülleri verildi. Ulusal Egemenlik Haftası boyunca Atatürk Anıtı önünde ve Selimiye Meydanı'nda çeşitli kültürel etkinlikler gerçekleştirildi. Konser ve halkoyunları gösterileri, vatandaşların beğenisini topladı.

23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda, Atatürk İlköğretim Okulu'ndan bir grup öğrenci, Milli Eğitim Müdürü Hüliya Beşiroğlu ve öğretmenleri ile birlikte Vali Miroğlu'nu ziyaret etti.

Türk Yıldızları da, 23 Nisan etkinliklerinde Edimlemlere 20 dakikalık muhteşem bir gösteri sundu. Türk Hava Kuvvetleri'nin akrobasi timi, Türk Yıldızları'nın gösterisini binlerce Edimeli hayranlıkla izledi.

Hamzabeyli-Lesova Sınır Kapısı'na görkemli açılış

Hamzabeyli-Lesova Sınır Kapısı, Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile Bulgaristan Başbakanı Simeon Saksoburgovskiy'nin katıldığı renkli bir törenle hizmete açıldı. 19 Haziran 2005 Pazar günü gerçekleştirilen açılışa, her iki ülkenin hükümet üyeleriyle, üst düzey yetkililerinin yanı sıra, her yaşta vatandaşlar büyük ilgi gösterdi.

Coşkulu törenler, kokteyller ve halkoyunları gösterileriyle adeta bayram yerine dönen açılışa karşılıklı dostluk ve iyi niyet mesajları verildi. Törende konuşma yapan Başbakan Erdoğan, "Kapıların sadece ticari eşya geçişine yönelik olduğunu söylemek yanlıştır. Bu kapıdan dostluk, işbirliği, yatırım, iş, aş ve bölge halklarının refahı geçecektir. Açılan her kapı yeni kapılar açacaktır" dedi.

Sınır kapısının her iki ülkenin işbirliğine büyük katkı sağlayacağını söyleyen Bulgar Başbakan Saksoburgovskiy törende yaptığı konuşmada, "Kıpi, AB yolunda beraberce yürüten iki komşu ülkenin sınırlarında yaşayan halklarının ekonomik ve sosyal kalkınmalarına katkı sağlayacak, iş çevrelerine de yardımcı olacaktır" dedi.

Devreye geçmesiyle Kapıkule Sınır Kapısı'nın yükünü azaltacak olan Hamzabeyli-Lesova Sınır Kapısı, sınıra çekilen kurdeleler kesilerek hizmete açıldı. Tören, iki ülke başbakanlarının yaptığı görüşmelerin ardından tamamlandı. Bu arada, törenlerde fenalaşan yaşlı bir Bulgar kadının taşıyan Bulgaristan plakalı ambulans, kapıdan ilk geçen araç oldu.

Kapıkule'de rahatlatan düzenlemeler

Türkiye'yi Avrupa'ya bağlayan en büyük sınır kapısı olan Kapıkule'de, her yıl yaşanan sıkıntılı manzaralar bu yaz görülmeyecek.

Geçişlerin yoğunlaştığı yaz mevsimi öncesinde yapılan bir dizi düzenleme, giriş ve çıkışları rahatlattı. Geçiş işlemlerinin kolaylaştırılması ve hızlandırılması amacıyla Edirne Valiliği tarafından yapılan düzenlemelerle, Kapıkule Sınır Kapısı'nda uzun kuyruklar oluşması önleniyor.

Kontrol noktalarının, bilgisayar ve muayene peron sayılarının artırılması, dezenlezyon hazırlarıyla, tahsillerin artırılması gibi onemlerin alınmasıyla sınır kapısındaki bekleşimler büyük ölçüde giderilerek, geçişler hızlandı.

Hidrellez, Edirne'de uluslararası festivale dönüştü

Fotoğraflar: Enver Şengül

Anadolu ve Trakya'da her yıl mayıs ayının ilk haftası kutlanan Hidrellez şenlikleri, Edirne'de uluslararası festivale dönüştürüldü. Edirne Valiliği'nin, Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın desteğiyle gerçekleştirildiği I. Uluslararası Hidrellez Festivali, Edirne'de gösterişli kutlamalarla sahne oldu.

Trakya'da büyük sevinç ve coşkuyla yaşanan Hidrellez, bu yıl Edirne Valiliği tarafından uluslararası bir organizasyonla kutlandı. Yunanistan'dan temsilcilerin de katıldığı festivalde, gelenekler açıklan gösterilerle yaşatıldı. İlçelerin açıkları sandırlarda tranelerini tanıttıkları festivalde, halkoyunları ekipleri

de gösterilerini izleyicilere sundu. Festivalde gösteri amaçlı yağlı güreş karşılaşmaları da yapıldı.

7 Mayıs 2005'te gerçekleşen Hidrellez Festivali, Edirne Belediyesi önünde saat 10.00'da toplanan kortejin Sarayçı'na doğru yürümesiyle başladı. Davul ve zumarlar eşliğinde yürüyen kortejde Edirne Milletvekili Ali Aygöz, Vali Nusret Miroğlu, Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi, resmi kurumların yöneticileriyle, kalabalık bir vatandaş topluluğu yer aldı. Festivalde katılan Kültür ve Turizm Bakanı Atilla Koç da düzenlenen etkinlikleri izledi.

Edirne Valisi Nusret Miroğlu "Yunan ve Bulgar ekiplerinin katıldığı I. Hidrellez

Festivali, sınır komşularımızla birlikte sosyal ve kültürel faaliyetler gerçekleştirilerek, karşılıklı ilişkilerin geliştirilmesi, kardeşlik ve dostluk duygularının pekiştirilmesi yönünde büyük katkı sağlıyor" dedi.

Turizm Haftası'nı Bakan Unakıtan açtı

Turizm bilincini geliştirmek ve halkın turizm hareketlerine katılımını sağlamak amacıyla, 15-22 Nisan tarihlerinde kutlanan Turizm Haftası'nın açılışı, 17 Nisan 2005'te Edirne'de, Maliye Bakanı Kemal Unakıtan'ın da katıldığı renkli törenlerle yapıldı. Edirne'nin her yılının tarihi ve kültürel zenginliklerle dolu olduğunu ifade eden bakan Unakıtan, "Turizm sektörü bacasız fabrikaya benzer. Ondan dolayı şu anki durumda daha da iyi noktaya taşıyabilmek için var gücümüzle çalışmalıyız" dedi. Bakan Unakıtan, aynı gün yapımı biten okul binalarıyla, Vali Fahri Yücel Kent Tarihî Müzesi'nin açılışını da yaptı.

Sarayçı'da Kakava coşkusu

Romanların her yıl büyük bir coşkuyla kutladığı geleneksel Kakava Şenlikleri vatandaşların yoğun katılımıyla Sarayçı'da yapıldı. Şenliğe; Edirne Valisi Nusret Miroğlu, Edirne Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi, 54 Mekanize Piyade Tugay Komutanı Ali İhsan Gürçahan ve çok sayıda bürokrat da katıldı. Sarayçı'nda geleneksel Kakava ateşinin yakılmasının ardından pılav dağıtıldı. Romanlar, baharın gelişini kutladıkları şenlikte, davul-zurna eşliğinde eğlendiler.

Köylerin Kalkınmasına Destek

Edirne İl Özel İdaresi, merkez ve ilçe köylerini time suyu, yol, kanalizasyon yapımı ile köy sosyal tesislerinin bakım ve onarım çalışmalarını için 7 milyon 500 bin Yeni Türk Lirası ödenek ayırdı.

İçme suyu

2005 yatırım programında yer alan, Keşan-Mercan, İpsala-Koyuntepe, Lalapaşa-Doğanköy, Uzunköprü-Küçükdanışment, Enez-Büyükeven, Keşan Sahzidere köyleri ile Meriç Serem ve Kavaklı Köyleri içme suyu çalışmalarını devam ediyor.

Kanalizasyon

2005 yılı yatırım programında 60 köyün kanalizasyonunun tamamlanması hedefleniyor. Köy Hizmetlerince sürdürülen çalışmalarda, Meriç'e bağlı 8, Meriç'e bağlı 16, Lalapaşa'ya bağlı 1, Enez'e bağlı 3, Havsa'ya bağlı 4, İpsala'ya bağlı 4, Keşan'a bağlı 12, Söğütlu'na bağlı 2 ve Uzunköprü'ye bağlı 10 köy olmak üzere toplam 60 köyün kanalizasyon çalışmaları devam ediyor.

Yol çalışmaları

2005 yılı programı kapsamında; 72

km köy yolunun onarımı, 72 km yolun stabilize bakımı, 67 km yolun stabilize kaplaması, 880 km yolun greyderli bakımı, 505 km yolun asfalt yapması yapıldı. Toplam 31 km yolunun 2. kat asfalt çalışmaları tamamlandı. Ayrıca 35 köy yoluna ve köy içine, toplam 812 adet buç döşendi; 373 adet köye de tabela monte edildi.

Edirne Valiliği, ayrıca her ilçeden bir köyü parke taşı ile kaplıyor. Alt yapısı tamamlanmış olan köylerde yapılacak olan çalışmaya, vatandaşlar da işçilik desteği veriyor.

Kalkınmaya destek

Köylerin sosyal ve kültürel kalkınmalarına destek olmak amacıyla, 40 bin Yeni Türk Lirası destek sağlandı. Bu çalışma kapsamında Söğütlu Domurcalı Köyü'nde köy konağı yapımı tamamlandı. Meriç'e bağlı üç köyde cami yapımı, iki köyde cami onarım inşaatı, Eskikadın köyünde köy konağı, Hüyükütürat'da da imam evi yapılıyor. İpsala'da ise gençlerin spor yapabileceği bir spor tesisi yapılacak.

Mera Islahı ve ağaçlandırma

Mera Islahı kapsamında; 8 ilçeye bağlı 8 köyde, toplam 40.742,59 dekar mera alanı 2005 yılı islah programına alınarak mera otlatma planları yapıldı. Mera tahsis yapılan köylerde Mera Yönetim Birlikleri'nin kurulması tamamlanarak mera Islahı eğitim seminerleri gerçekleştirildi.

Ağaçlandırma çalışmaları kapsamında ise ceviz, çınar ve akasya fidanları dikildi.

İl Özel İdare bütçesinden 5.500 adet aşılı ceviz fidanı ve 5.150 adet çınar ve akasya fidanı satın alınarak İl genelinde dikimi yapıldı. 137 hektar alanda ağaçlandırma tesisi gerçekleştirilerek, yıl sonuna kadar toplam 450 hektarın ağaçlandırılması hedefleniyor.

TRAKAB PROJELERİ START ALIYOR Hedef Trakya'da Yaşanabilir Çevre

Edirne, Kırklareli, Tekirdağ Valilikleri ve Belediye Başkanlıklarından geçtiğimiz yıl kurulan Trakya Kalkınma Birliği (TRAKAB), Trakya bölgesinin 1/25 binlik Çevre Düzeni Planları, katı atıklar ve Ergene Nehri'nin kirliliği konularında çözüm önerilerini tartışıyor.

Trakya Bölgesi'nde sürdürülebilir kalkınmanın en kısa zamanda hayata geçirilmesi amacıyla bir araya gelen Trakya Kalkınma Birliği, öncelikle Trakya bölgesinin 1/25 binlik Çevre Düzeni Planlarını gerçekleştirmeyi hedefliyor. Çalışmada, bölge bütünlüğünün sağlanması için, tüm yerel yönetimlerin birliğe katılımı bekleniyor.

1/25.000 plan; tarım, sanayi, turizm, arazi kullanımı, konut ve ulaşım politika ve stratejilerini belirleyerek, Trakya Bölgesi'nin dengeli ve sürekli kalkınmasını sağlamak üzere, ekonomik kararlarla ekolojik kararların birlikte ele alınmasını öngörüyor. Planlar, hazırlık çalışmalarının ardından ihaleyle çıkarılacak.

TRAKAB, bölgenin önemli

Ali Çelik

sorunlarından biri olan katı atıkların çevreye zarar vermeden değerlendirilmesi konusunda da çözüm arayışı içinde. İlgili kuruluşlarla girilen işbirliğinde, 'katı atıklardan enerji üretme' önerileri üzerinde duruluyor.

Ergene Nehri verimli tarım arazilerini

kıltırdığından, bölge insanı toprağı terk ediyor. TRAKAB, sanayi ve evsel atıkların Ergene'ye kirlenmesinin önüne geçilmesi, sağlıklı tarım arazisinin korunması açısından zorunlu görüyor. Birlik, özellikle Edirne'deki çiftçi için hayati öneme sahip bu konuda alınacak önlemleri tartışıyor.

EĞİTİM YATIRIMLARI DEVAM EDİYOR Edirne'ye iki yeni okul binası

Nitelikli ve donanımlı eğitim ortamı sağlamak amacıyla çalışmalarda bulunan Edirne Valiliği, merkez ve ilçelere bağlı okulların onarım çalışmalarını sürdürürken, iki yeni okul binasının yapımı, Devlet Yatırım Programına alındı.

Sağlıklı eğitim olanaklarının sağlanması açısından, okulların tatil döneminde 15 ilköğretim okulunda, onarım, taksitli inşaatlar, dersliklerin bakımı, kalorifer tesisatları, çatı onarımları, dış cephe onarımı gibi çalışmalar yapıyor.

Geçici binada eğitimini sürdüremekte olan Edirne Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi de kendi binasına kavuşuyor. 7.830.000,00 YTL proje bedeliyle Devlet Yatırım Programı'na alınan okula, Kırışhane semtinde 34-298 metrekare ana tahsis edildi.

Geçici binasında, zor şartlar altında eğitim veren bir başka okul olan Anadolu Otelcilik Turizm Meslek Lisesi'nin de yeni binaya kavuşturulması ve okul binasının 2006 Devlet Yatırım Programı'na alınması için çalışmalar sürdürülüyor.

Edirne Valiliği 'AB Projeleri'ne katılıyor

Edirne Valiliği Avrupa Birliği Esgüdüm Merkezi (ABEM), AB Eğitim ve Gençlik Programları kapsamında yer alan 'Yetişkin Eğitimi' ve 'Gençlik Projelerine' ortak olurken, 'Kültürel Mirasın Korunması' ile ilgili bir projeye de komisyonca sundu.

Yetişkin Eğitimi Projesi

Edirne Valiliği, Genel Eğitim (Socrates) Programı'nın alt başlığı olan Yetişkin Eğitimi İşbirliği ve İletişim Abi Projesi çerçevesinde; 'Öğrenmenin Değeri-Geleceksel El Sanatları ile Kültürler ve Nesiller Arası Öğrenme' adlı bir projeye ortak oldu.

Yetişkin eğitimi projesinin amacı; geleceksel el sanatları ile kültürel farkındalık bilincinin sağlanması ve geleceksel el sanatlarıyla topluluğa da aile içinde yaşantı bilginin aktarılabilmesidir.

Gençlik Projeleri

Edirne Valiliği, katıldığı bir başka projeye kapsamında da, Edirne'den 5 kişiyi, geçtiğimiz mart ayında İtalya'nın Torino kentinde düzenlenen seminerine gönderdi. Gençlik Programı çerçevesinde, 'Sosyal Yaşamda Aktif Rol Alma' adını taşıyan projenin amacı; yerel katılımlı projelere

yer alan gençlere kişisel gelişim fırsatları yaratarak, daha az olanaklara sahip gençler arasında kaynaşmayı desteklemek, gençlerin; kültürel ve sosyal farklılıkları kavramasını geliştirmek.

Edirne Valiliği, ayrıca gençlere yönelik 'kültürel mirasın korunması' bilincinin geliştirilmesini amaçlıya bir proje hazırlayarak AB komisyonuna sundu. Proje onaylandığında İtalya-Letonya ve Bulgaristan ile birlikte çalışma yapılacaktır.

AB Bölgesel Bilgi Bürosu Açılıyor

Avrupa Birliği Türkiye Delegationı'nın oluşturduğu bilgi birölanından biri de Edirne'de açılıyor. Edirne Valiliğinin koordinatörlüğünde, Edirne Belediyesi, Trakya Üniversitesi ve Edirne Ticaret ve Sanayi Odası tarafından oluşturulacak konsorsiyum,

Avrupa Birliği Bilgi Bürosu olarak hizmet verecek. AB konusunda bilgilendirme çalışmaları yaparak, veri tabanlarını kullanma konusunda yardım sağlayacak AB bürosu Edirne ve çevresine hizmet verecek. Valiliğin Paşakapısı Güney Köşesi adlı tarihi binasında hizmet vermeye başlayan AB Bölgesel Bilgi Bürosu'nun resmi açılışı daha sonra yapılacaktır.

Kent Bilgi Sistemi Oluşturuluyor

Edirne Valiliği bünyesinde oluşturulan 'İl Yönetim Bilgi Sistemi', Coğrafi Bilgi Sistemi ile desteklenen 'Kent Bilgi Sistemi' oluşturuluyor. Kent Bilgi Sistemi'yle; kentsel yönetim ve planlama çalışmalarında ihtiyaç duyulan bilgilerin bir araya toplanması, bu bilgilerin düzenlenerek uygun ortamlarda saklanması, gerektikçe bilgilere hızlı ve kolay erişimin sağlanması amaçlanıyor. Ayrıca, kurulacak İnteraktif Vatandaş Bilgi Sistemi'yle, vatandaşların da kamunun sunduğu hizmetlere ve bilgiye elektronik ortamda ulaşmasını sağlayacaktır. Bu sistemde de bölgenin idari, jeolojik, ekolojik yapısı, doğal ve kültürel değerleri gibi pek çok bilgi yer alacaktır.

Edirne joins in EU projects

The European Union Coordination Centre of the Governorship of Edirne (ABEM) participated in the "Adult Education" and "Youth" projects that belong within the scope of the EU Education and Youth Programmes, while also presenting a project relating to the "Protection of Cultural Heritage" to the commission. Similarly, the Governorship of Edirne took part in a project titled "The Value of Learning – Intercultural and Inter-generational Learning Through Traditional Handicraft" within the scope of the Cooperation and Communication Network for Adult Education which is the subtitle of the General Education Programme (Socrates). In another project it joined, the Governorship of Edirne sent 5 persons from Edirne to the seminar that was held in Italy in the city of Torino last March. Furthermore, the Governorship of Edirne prepared a project intended for youth for the purpose of developing consciousness for the "Protection of Cultural Heritage", which was then presented to the EU commission.

Lake Gala Opens To Ecotourism

Lake Gala which was declared as National Park by a Cabinet decision last March will serve tourism with its possibilities for alternative tourism. Following the arrangements it will soon complete the Ministry of Environment and Forestry is going to open Lake Gala to the visits of tourists, which was declared as National Park after its status as Nature Preservation Area was terminated. The area of 2369 m2, which is going to be turned into an area of ecotourism with arrangements such as promotion centres, trekking paths and bird observation points, will also contribute to the economy of the region.

Grand opening of Hamzabeyli-Lesova Border Gate

Hamzabeyli-Lesova Border Gate came into service with a colourful ceremony attended by the Prime Minister of Turkey Recep Tayyip Erdoğan and the Bulgarian Prime Minister Simeon Saltsborgovskiy. Members of the government and top level authorities from both countries were present at the opening that took place on Sunday June 19, 2005, while citizens of all ages also showed great interest in the ceremonies.

Messages for mutual friendship and good faith were exchanged at the opening which almost turned into a festivity with the enthusiastic ceremonies, cocktails and folk dance performances. Prime Minister Erdoğan who made a speech at the ceremony expressed "It is wrong to say that the gates are intended for the passage of commercial goods only. Through this gate will pass friendship, cooperation, investments, jobs, food and the welfare of the peoples of the region. Every gate opened will open new gates."

In his speech where he stated that the border gate will make great contribution to the cooperation between both countries, Bulgarian Prime Minister Sagsobogovskiy added "The Gate will contribute to the economic and social development of the peoples living along the borders of the two neighbour countries that are walking the road to the EU together, and it will also be helpful for business circles."

The International Hidrellez Festival

In Edirne the Hidrellez festivities that are celebrated in Anatolia and Thrace in the first week of May each year have been turned into an international festival. The 1st International Hidrellez Festival organised by the Governorship of Edirne supported by the Ministry of Culture and Tourism hosted spectacular celebrations in Edirne. In the festival where representatives from Greece and Bulgaria also joined in, the traditions were kept alive through the shows that were organised. The districts promoted their products in their stands, while folk dances were performed by spectators. For show purposes oil wrestling games also took place in the festival. Nusret Miroğlu, Governor of Edirne stated "The 1st Hidrellez Festival where Greek and Bulgarian teams also participated in makes a great contribution to the developing of mutual relations and the reinforcing of the feelings of brotherhood and friendships through organising social and cultural activities together with our neighbours."

Easing arrangements at Kapıkule

At Kapıkule, the largest border gate connecting Turkey to Europe, a series of arrangements have been made prior to the summer season when traffic intensifies. With the arrangements made by the Governorship of Edirne for the purpose of easing and accelerating the border crossing procedures, the entry and exit processes at the Kapıkule Border Gate are facilitated. With the implementation of various measures such as increasing the number of control points, computers, inspection lines, disinfection pools and collection offices, the waiting time was considerably reduced and the entry and exit processes were accelerated.

Biray Gökmen

644. Kırkpınar'ın Ardından

Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri ve Kültür Haftası 20-26 Haziran tarihlerinde yapıldı. Bir hafta boyunca devam eden kültür ve sanat etkinliklerinin ardından son üç gün de son yılların en kalabalık güreşçi katılımıyla gerçekleşen yağlı güreş karşılaşmalarını, yurdun dört bir yanından gelen güreşseverler nefeslerini tutarak izlediler...

Fotografraflar: Gurcan Öztürk

Sanlı Kırkpınar efsanesinin 644.ncüsü 20 Haziran Pazartesi günü, açılış törenleriyle başladı. Edirne Valisi Nusret Miroğlu, Edirne Belediye Başkanı Hamdi Sedefçi, Kırkpınar Ağası Adem Tuysüz ile yabancı konuklar ve vatandaşların katılımıyla yapılan Kırkpınar yürüyüşünün ardından 25 Kasım Stadyumu'nda gösteriler düzenlendi.

Hafta boyunca gerçekleştirilen konserler, halkoyunları gösterileri, spor karşılaşmalarının ardından, 24 Haziran Cuma günü yağlı güreşler başladı. Geleneklerin yaşatıldığı Tarihi Kırkpınar Güreşleri, ağanın şehrin girişinde karşılanılmasıyla başladı. Atatürk Anıtı'ndaki saygı duruşundan sonra Pehlivanlar mezarlığı ziyaret edildi.

644. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri, 26 Haziran Pazar günü yapılan başpehlivanlık final karşılaşmasıyla tamamlandı. 46 pehlivanın başa güreştiği er meydanında, Karamüsellî Ahmet Taşçı,

Kenan Şimşek, Hasan Tuna, Ziya Ünlü, Ahmet Yavuz gibi ünlü pehlivanlar yeşil çayırda ter döktü. Samsunlu Şaban Yılmaz, rakibi Karamüsellî Ekrem Yavuz'u uzatma dakikalarında puanla yenerek 644. Kırkpınar'da başpehlivan ünvanını elde etti.

644. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri, 26 Haziran Pazar günü yapılan başpehlivanlık final karşılaşmasıyla tamamlandı. 46 pehlivanın başa güreştiği er meydanında, Karamüsellî Ahmet Taşçı, Kenan Şimşek, Hasan Tuna, Ziya Ünlü, Ahmet Yavuz gibi ünlü pehlivanlar yeşil çayırda ter döktü. Samsunlu Şaban Yılmaz, rakibi Karamüsellî Ekrem Yavuz'u uzatma dakikalarında puanla yenerek 644. ncü Kırkpınar'da başpehlivan ünvanını elde eden sporcu oldu.

Gelecek yılın Kırkpınar Ağalığı için yapılan açık artırımdayda, Ağa Adem Tuysüz 180 bin Yeni Türk Lirasıyla 645. ncü Kırkpınar'ın da ağalığını aldı.

644. Kırkpınar'ın Şeref Kürsüsü

Minik-1:

Aykut Işık, Emirhan Ergin, Yunus Arslanbay, Halil Çelik

Minik-2:

Nazmi Sahin, Abdullah Özdamar, Rıdvan Karasu, Mahmut Çoban

Minik-3:

Nasuh Kaya, Yusuf Can Zeybek, Ercan Çağlayan, Recep Duyugulu

Teşvik:

Zafer Dama, İsa Göçen, Mehmet Küçükkarasucu, Gürsel Umud

Toztoparan:

Resul Tari, Orhan Okulu, Osman Keleş, Ali Aruntaş

Deste Küçük:

Dündar Şan, Muammer Büyüksaka, Erdem Albayrak, İbrahim Gökhan

Deste Orta:

Kadir Tuna, Davut Göçen, Mustafa Kasapoğlu, Mustafa Okulu

Deste Büyük:

Ali Gürbüz, Mecit Yıldırım, Serhat Gökmen, Öztürk Korkmaz

Küçük Orta Küçük:

Nadir Takı, Süleyman Aykırı, Onur Şenel, Abdullah Kaçmazoğlu

Küçük Orta Büyük:

Mehmet Yeşil, Hakan Çalışır, Hüseyin Demir, Hasan Zeybek

Büyük Orta:

Fatih Atlı, İmdat Ertan, Hüseyin Bakan, Hasan Ergin

Başaltı:

Mustafa Kemal Karaboğa, Cengiz Zengin, Ali Rıza Kaya, Ali Gökçen

Baş:

Şaban Yılmaz, Ekrem Yavuz, Hasan Tuna, Ahmet Yavuz

Kırkpınar Oil Wrestling

The 644th event of the glorious Kırkpınar legend commenced with opening ceremonies on Monday June 20.

Following the Kırkpınar parade attended by the Governor of Edirne Nusret Miroğlu, Mayor of Edirne Hamdi Sedefçi, the Kırkpınar Ağa (Leader) Adem Tuysüz together with foreign guests and our citizens, shows were organised in the 25 Kasım Stadium.

After the concerts, folk dance performances and sports games taking place throughout the week, oil wrestling contests began on Friday June 24. The Historic Kırkpınar Wrestling where traditions are kept alive commenced with the welcoming of the Ağa at the entrance to the city. Following the moment of silence at the Atatürk Monument the cemetery of Pehlivan (oil wrestlers) were visited.

The 644th Historic Kırkpınar Oil Wrestling finished on Sunday June 26 with the final game for the başpehlivanlık (oil wrestling championship). On the field of contest for brave men, where 46 pehlivan wrestled for championship, famous pehlivan İbrahim Ahmet Taşçı from Karamüsellî, Kenan Şimşek, Hasan Tuna, Ziya Ünlü and Ahmet Yavuz sweated on the green meadow. Şaban Yılmaz from Samsun won the title of başpehlivan (oil wrestling champion) at the 644th Kırkpınar, defeating his opponent Ekrem Yavuz from Karamüsellî by points in extra time.

In the public auction held to determine next year's Kırkpınar Ağalığı (Leadership), the Ağa Adem Tuysüz also obtained the Kırkpınar ağalığı for the 645th Kırkpınar by offering 180.000 YTL.

Cumhuriyet Döneminin Ünlü Başpehlivanları

1924 yılından itibaren Edirne Sarayı'nda gerçekleştirilen Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşleri, Osmanlı döneminde olduğu gibi geleneksel özelliklerini koruyarak günümüze ulaşmıştır. Şöhretli pehlivanları, parlak güreş zaferleri ve kültürel değerleriyle Cumhuriyet tarihinin gurur dolu sayfaları arasında yer alan Kırkpınar, yağlı güreş tarihine unutulmaz isimler kazandırmıştır.

Bandırmalı Kara Ali Acar

Bandırma'nın Erikli köyünde 1900 yılında doğdu. 1930, 1931, 1932 ve 1933 yıllarında 4 kez Kırkpınar Başpehlivanlığı'nı kazandı. Oğlu Hasan Acar 1957 yılı Kırkpınar Başpehlivanlığı'nı, torunu Sabri Acar da 1979 yılı başpehlivanlığı kazandı. 1981 yılında öldü.

Tekirdağlı Hüseyin Alkaya

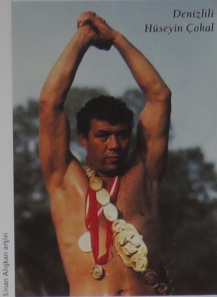
Kırcaali'nin Alkaya köyünde 1908 yılında doğdu. Cumhuriyet tarihinin en çok başpehlivanlık kazanan güreşçilerindendir. 1.80 boyunda 110 kilo ağırlığındaydı. 1934 yılı güreşlerinde 1935 ile 1942 yılları arasında 8 kez başpehlivanlığı kazandı. "Türk Pehlivanının Kabe'si Kırkpınar" söze ona aittir. 1982 yılında öldü.

Adapazarlı İrfan Atan

1928 yılında Sakarya'da doğdu. 1950'de başlı birinciliğini, 1951, 1953 ve 1955 yıllarında Kırkpınar Başpehlivanlığı'nı kazandı. 1952 Helsinki Olimpiyatları'nda ağır siktette dünya dördüncülüğü, 1953'te de Napoli'de dünya üçüncülüğü kazandı.

Bandırmalı Kara Ali Acar ve Tekirdağlı Hüseyin Alkaya (Türk-İslam Esercileri Müzesi) 1930'lu yılların sonu Kırkpınar'ında: soldan sağa; Karacabeyli Hayati, Babasakilli İbrahim Erdi, Manisalı Halil ve Tekirdağlı Hüseyin (aştı).

Denizlili
Hüseyin Çokal

Stamen Arslanlar arşivi

Denizlili Hüseyin Çokal

Denizli'nin Tavas ilçesi Kuzlucağaç köyünde 1950 yılında doğdu. 1.88 boyunda, 110 kilo ağırlığındaydı. Güreş ustası, Bayram Sın ve Hasan Güngör'dü. Kırkpınar'da 1979 ve 1980 yıllarında başadana güreşi ve derece yapmadı. 1981'de başadana kazanan Çokal, 1982, 1983 ve 1984 yıllarında Kırkpınar Başpehlivanlığı'nı kazanarak altın kemer aldı. En tanınmış oyunu künde olan Hüseyin Çokal aynı zamanda minder güreşinde de milli mayo giydi.

Samsunlu İbrahim Karabacak

1930 yılında Samsun'da doğdu. 1954, 1956, 1959 ve 1960 yıllarında Kırkpınar Başpehlivanlığı'nı kazandı. 1958 yılında minderde dünya üçüncüsü oldu.

Stamen Arslanlar arşivi

Ordulu Mustafa Bük

1933 yılında Ordu'da doğdu. Adapazarlı Zülküf Karabulut'a çıraklık yaptı. 1966, 1967 yıllarında başpehlivan olan Mustafa Bük, 1968 yılı Kırkpınar'ında başpehlivanlığı kazanarak altın kemerin ebedi sahibi oldu. 1982 yılında öldü.

Karamürselli Aydın Demir

1946 yılında Karamürsel'de doğdu. 1968 ve 1969 yıllarında başta üçüncülük, 1973 ve 1974 yıllarında ikincilik elde eden Aydın Demir, 1976, 1977 ve 1978 yıllarında 3 kez Kırkpınar Başpehlivanlığı'nı kazanarak altın kemerin sahibi oldu.

Karamürselli Aydın Demir

Stamen Arslanlar arşivi

Karamürselli Ahmet Taşçı

Karamürselli Ahmet Taşçı

Cumhuriyet döneminde Kırkpınar'da 9 kez başpehlivanlık kazanarak yağlı güreş tarihinin şöhretli isimleri arasında yerini alan Ahmet Taşçı, 1960 yılında Kocaeli'nin Karamürsel ilçesinde doğdu. Pirelli Fabrikasında işçi olarak çalışırken 1985 yılında güreşe başladı.

Kadir Birlik'e çıraklık yapan Taşçı, 1985'te ilk kez katıldığı Kırkpınar'da, küçük orta büyükle boyda ilk turda yenildi. Bir yıl sonra büyük ortamın, 1987'de de başadana birincisi oldu. 1988 yılında ilk kez çıktığı baş güreşlerde besinici oldu. Altın kemer giden basamakları hızla tırmanan Ahmet Taşçı, 1989 yılındaki üçüncülüğünden sonra 1990'da ilk kez başpehlivan oldu.

Bugüne kadar 13 Kırkpınar finalinde güreşen Karamürselli Ahmet Taşçı, dokuzunda başpehlivanlığı kazandı. 1990, 1991 ve 1992 yıllarında 3 kez üst üste başpehlivanlığı kazanarak altın kemerin sahibi oldu. 1993 güreşlerinde de başpehlivanlığı kazandıktan sonra, 1994 yılı finalinde Antalyalı Cengiz Elbeye'ye yenildi. 1995, 1996 ve 1997 yıllarında tekrar art arda 3 yıl başpehlivan olarak ikinci kez altın kemerin ebedi sahibi oldu. Taşçı, 1999 ve 2000 yıllarında Kırkpınar başpehlivanlığı 2 yıl daha kazandı. Edirne Belediyesi, parlak başarılarına imza atan Ahmet Taşçı'nın heykelini 644 Kırkpınar Güreşleri öncesinde Sarayı'ne dikti. Taşçı, er meydanında güreşmeye devam ederken heykeli dikilen ilk pehlivan oldu. ■

1960'lı yılların Kırkpınarı'ndan bir görünü

Seyhan Altın

Tarihi Kırkpınar Güreşleri

Prof. Dr. Özbay Güven
Gazi Üniversitesi

Türkerde sporun geniş bir tabana yayılması ve kurumlaşması, erken dönemlerden getirildiği gelenek birikiminin yanında, devletin kendi spor politikasından da kaynaklanmaktadır. Bu da Türklerin spor anlayışındaki gelişmişlik düzeyini göstermektedir. Türklerin sporda da kurumlaşmış olması, spordaki gücünü arttırmıştır. Bugün hâlâ geleneksel spor çigizminden geldiğimiz sporlarla dünyada söz sahibi olmayı sürdürüyoruz.

Türk spor geleneğindeki güreş, Asya'dan Avrupa'ya gelene kadar, Selçuklular ve Osmanlı'nın yeni ve değişik coğrafyalardaki bazı değişikliklere uğrayarak sürekli gelişmeler gösterdi. Türklerin Rumeli ve Marmara Bölgesi'ne beraber bu çevrelerde yapılan güreşlerde senteze doğru gidişi. Bu güreşlerde, özellikle yağlı güreşe hem Asya'dan gelen Türk geleneklerine uygun hem de İslâm'ın kabulüyle İslâmî motifler içeren yeni formlar geliştirildi.

Türklerin kendi kültürlerini zenginleştirmelerinde, yurt edindikleri yerlere

gelirken bir şeyler bıraktıkları gibi, bir şeyler almaları da çok doğaldır. Bu acından "yağlı güreş"i kültürel kimliği bilimsel çerçevede tarihi gerçeklere göre anlamamız ve değeriyle değerlendirmemiz gerekmektedir. Kırkpınar yağlı güreş geleneğinin bizim kültürümüze içerisinde olduğunun açık bir kanıtı belgelerle ortaya koyulması ve korunması gerekmektedir.

Kırkpınar yağlı güreşinin Türklüğün ve İslamiyetin yasanı tarafından da etkilenen bir gelenektir. Türkler, Orta-Asya'da avcı, yarı göçebe, akıncı hayatı yaşarken, çocuklarını, Oğuz Kağan, Dede Korkut ve Manas Destanları'nda tasvir edilen; güçlü beden yapısının yanında cesur ve kahraman ruhu yapısına sahip olacak şekilde yetiştiriyorlardı. Türklerin sosyal hayatında yer alan bu tip, günümüzde kadar yüceltilerek yaşatılmış ve yaşatılmaya da devam etmektedir.

Kırkpınar yağlı güreşleri milli kültür unsurlarımızdandır. Kırkpınar yağlı güreşlerinin Selimiye Camii kadar milli

değeri vardır. Çünkü, Edirne tehlikeye düştüğünde tarihi ile, kültürü ile, Selimiye Camii ile, Kırkpınar yağlı güreş geleneği ile bir bütün olarak Edirne'mizi savunduk ve kurtardık.

"Kırkpınar Er Meydanı", ıki pehlivanın çıpık güreşmesi değildir. Bir milletin yaşadığını kanıtlar. Geleneklerin tekrarı, bir milletin sürekliliğini ve mevcudiyetini göstermektedir. Edirne, böyle bir güreş kültürünü yaşatarak Türkiye'de yağlı güreşin en büyük organizasyonuna ev sahipliği yapmaktadır. Kırkpınar yağlı güreşlerinin, milli birliği, beraberliği sağlayıcı ve bütünlüştürücü toplumsal işlevi vardır. Ülkemizin birçok ilinden gelen pehlivanları ve seyircileri her araya getirmektedir. Bu güreşlerin, her yıl yinelenen bir süreklilik özelliği de vardır. Bu sürekliliği sağlayan, Kırkpınar yağlı güreşlerinin gelenekselliğidir.

Türklüğün ve İslamiyetin ahlaki değerlerine sahip olan pehlivanlar, dindir olgunluğun sembolo olmanın ötesinde,

bahadırlik fazilelerinin de sembolüdürler. Çünkü, güreşçilerin pirlirinin gücü, pehlivanlarda toplanmıştır.

Güçlü beden, teknik hareketlerin akıcı bir şekilde sergilenmesinde insan vücudu estetiği ile gündeme gelmektedir. Pehlivan yüksek ustalığı bir estetik kaygıdan yola çıkarak gerçekleştirilmektedir. Müziğin makamları ve müzisyenlerin kuyaleleri, ağaların her rengin en güzelinden meydana gelmiş tarihi kuyale/kuşması, er meydanının dekoru, renk, ses düzenlemesi estetik unsurlar arasında yer almaktadır.

Kırkpınar yağlı güreşlerinin başlangıç tarihi, Türklerin Rumeli'yi fethetmesiyle ilişkilendirilmiştir. Bu Osmanlı Devleti'nin Avrupa'daki egemenliği gösteren tarihsel bir olaydır.

Kırkpınar yağlı güreşleri, en önemli iki sembolle "Ağa" ve "Baspehlivan" ile tarihsel bir nitelik kazanmıştır. "Ağalık", sembolizmin en güzel örneğidir ki Türk'ün güzeliğini, comertliğini, misafireverliğini ve insanseverliğini adeta ana düğümüdür.

Kırkpınar yağlı güreşlerinde verilen ödülleri, devrin kültür hayatını, ihtişamı ve zenginliğini göstermesi bakımından da büyük bir önem taşımaktadır. Bu güreşlerde en büyük ödül, baş güreşlerde üç yıl üstte birinci olan baspehlivana verilen "Altın Kemer"dir.

"Cazgır", "er meydanı"ndaki birliği korumaya çalışmakta, pehlivanları tek bir ruh gibi bir arada tutmaktadır. Cazgırın etkili konuşmaları, ruh üzerinde bir tür motivasyonu, heyecanı ve uyarıcı etkisi yapmaktadır. Pehlivanları beden gücünden çok, akıl gücüne güvenmeye, yenen ve yenilenleri dost kalmaya çağırmaktadır. Türklerde "Kırkpınar Er Meydanı",

Adalı Hallı-Kurtderi Mehmet

diğer spor meydanları ("Ok meydanı", "Cirit meydanı" v.b.) gibi, yığılılı, cesareti, dürüstlüğü, yardımsızverliğini, mertliğini ve comertliğini gösterdiği meydanlardandır. Bu açıdan örnek davranışlara sahip pehlivanlar, kin ve nefret duygularından, kötü huylardan uzak ve spor ahlakının yansı içerisindeydiler. Kırkpınar yağlı güreşleri de, ahlaki anlayış destekleyen felsefi bir disiplinden gelmektedir. Bu da güreşe hakkaniyetli, adaletli ve eşit şartlar altında bir yarışma ortamını sağlamada, güreş ortamı içerisinde bulunmaları bu yonde disipline etmektedir. Bu bağlamda güreş ahlakının, ahlaki olmanın alt yapısı oluşturulmaktadır. Yine güreşteki değerler açısından, güreşte neyin değerli ve neyin değersiz olduğuna ilişkin etik davranışları ayırt eden ve bu bilince olan bir pehlivan kişiliği geliştirmiştir. Bu da yağlı güreşte bir bilgi birikiminin olduğunu göstermektedir. Güreşte ve pehlivana yüceltilen değerlerin alt yapısında; dostta bir rekabet, saygı ve hürmet, menfaat gözetmeme, hileye başvurmama, yardımlaşma ve örnek pehlivan davranışlarıyla olgunlaşan bir kişilik yer almaktadır.

Öyleyse sporun içerisinde yaşayabilmek, millet olarak yaşayabilmek, bütün değerlerimizi, özgürlüğümüzü ve namusumuzu koruyabilmek, geleceğimize huzur ve emniyetle bakabilmek için birlik ve beraberlik içerisinde olmak mecburiyetindedir. Aslılarımıza kullanan Kırkpınar yağlı güreşlerini, milli birliğimizi ve beraberliğimizi sağlayan her türlü geleneğimizi, davranışlarımızın kaybolmasını ve yasıtlılaşması için sahip çıkılması ve eşitlik edilmek bakımından önemli görülmelidir. ■

ve bireysel davranışlarını da etkilemiştir.

Karışmadan önce pehlivan, vücudunu ve adalelerini gevsetmek için güreşe hazırlık amacı taşıyan "peşrev"i yapar. Ellerini yere, çimene, ağzına ve alınına sürek teyemmüm ederek temizler. Pehlivanların aynı anda leriye doğru "peşrev" yaparak yürümleri heybetli bir görüntü sergilemektedir. "Peşrev" in de kendisine özgü bir yöntemi ve kuralı vardır.

Yağlı güreşte, pehlivanlar kadar, müzisyenler de manevi zevklerini bilzere tatmaktadırlar. Kırkpınar'da çalınan "güreş havaları", bu tarihi ve geleneksel güreşlere renk ve güzellik katmaktadır. Atalardan ve dedelerimizin duygularıyla kuvvet bulmuş bu güreş havaları, bize gurur, moral, heyecan, sevk ve coşku vermektedir. Müziğin göndermeleri, tarihimize övünmeyi, aslımızı anmayı sağlamakta ve hatırlatmaktadır. Bu güreş havaları, pehlivanların maneviyatı üzerinde etkiler meydana getiren, güreşin istediği kuvveti de, pehlivane duygularıyla ortaya çıkartmaktadır.

Kırkpınar yağlı güreşlerinin en önemli sembolleri arasında; "baspehlivanlık", "ağalık", "altın kemer", "boylar", "kisbet", "güreş havası", "cazgır", "ödüller" ve "yağ"ı sayılabilir.

Sonuç olarak, insanlık için spor ve Kırkpınar yağlı güreşlerinde güreşmenin ilkesi şu olmalıdır: Kırkpınar güreşlerindeki adletler tahli edildiginde, dimağ ve suar hanesindeki göz ve zekâ davranışları görülecektir. Bunlar, adletlere atık, fizyolojik arzu ve fonksiyonların asılması, fizyolojik enerjinin ruha kat'iyen galip gelmesinin için ruhun sublimasyonu, ruhi tezahürlerin frenlenmesidir ve rakibin his, arzu ve düşüncesine insan olmanın bakımından hürmet etmektedir. Bu niteliklerin Kırkpınar yağlı güreşlerinin genel ilkesi olması, hem Türk sporuna hem de Dünya sporuna bir katkı olacaktır.

Öyleyse huzur içerisinde yaşayabilmek, millet olarak yaşayabilmek, bütün değerlerimizi, özgürlüğümüzü ve namusumuzu koruyabilmek, geleceğimize huzur ve emniyetle bakabilmek için birlik ve beraberlik içerisinde olmak mecburiyetindedir. Aslılarımıza kullanan Kırkpınar yağlı güreşlerini, milli birliğimizi ve beraberliğimizi sağlayan her türlü geleneğimizi, davranışlarımızın kaybolmasını ve yasıtlılaşması için sahip çıkılması ve eşitlik edilmek bakımından önemli görülmelidir. ■

Koca Yusuf

Tarih ve Kültüre Koruma Restorasyonlar Devam Ediyor

Edirne Valiliği, tarih ve kültür kenti Edirne'nin kimliğini yansıtan tarihi binaların bakım ve onarımının yanı sıra, anıtsal nitelikteki tarihi yapıların onarımıyla, kentsel çevre düzenleme çalışmalarını gerçekleştirebilir.

Sivil mimarlık Esyerleri

İlimizdeki sivil mimarlık eserlerinin güzel örneklerinden biri olan ve uzun yıllar boyunca Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü binası olarak kullanılan, Kaleci'ndeki tarihi binanın restorasyonu tamamlandı.

ETUR Rölöve ve Restorasyon Bürosu'nun yürüttüğü çalışmalarda restorasyon gündemine alınan diğer sivil mimari eserler de şunlar:

Necmi İğe Evi, Şehit Asım İlköğretim Okulu bahçesindeki üç tarihi konak, **Eski İstanbul Caddesi** üzerindeki tekel binaları, **Tarihi Plevne İlkokulu**, **Hasan Seza'i**'nin torunları **Faika ve Raika Erkut** tarafından, **İl Özel İdaresine** bağlanan ev, **İlhan Koman Evi**.

RESTORASYON RAPORU

Anıtsal yapılar

Rölöve ve restorasyon projeleri hazırlanan eserler: **Süleymanpaşa Camii**, **Makedonya Kulesi**, **Ları Camii**, **Hıdırlık Tabya**, **Havsa Sokollu Camii**, **Edirne Yeni Sarayı-Saray Mutfağları**.

Kentsel Çevre Düzenlemeleri

Tarihi Paşakapısı ve hükümet konağı önü çevre düzenlemesiyle ilgili hazırlıklar tamamlanarak, uygulamaya yönelik proje hazırlanma aşamasına gelindi.

Maarif Caddesi'ni koruma amaçlı cephe gydırme ve iyileştirme ile ilgili kentsel tasarım projesi hazırlanarak koruma kuruluna sunuldu.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin mali desteğiyle Edirne'nin simgesi olan **Selimiye Camii** kısmi onarım ve çevre düzenlemesi gerçekleştirildi.

RESTORASYONU DEVAM EDEN ESERLER:

Muradiye Camii: Temel takviyesi ve drenaj çalışmaları devam ediyor.

Bademlik (Emir Hüseyin) Mescidi: Restorasyon çalışmaları tamamlanarak ibadete açıldı.

Saatli Medrese: Yapının ana mekanları tamamlandı. Kubbe kurlularının döşemesine devam ediyor.

Saray Hamamı ve Taş Odaları: Taş Odaların restorasyonu tamamlandı, Saray Hamamı'nın projeleri hazırlanarak Koruma Kurulu'na onaylandı.

Söle Çelebi Camii: Caminin restorasyonu tamamlandı. Çevre düzenlemesi devam ediyor.

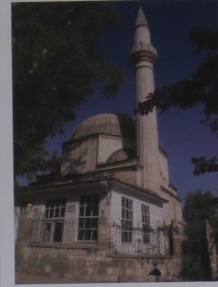
Sultan II. Bayezid Külliyesi: Caminin ana mekanının restorasyonu tamamlandı. Revaklı avlu kısmı ve tabhanelerinin restorasyonu için proje temini ihalesine çıktı.

Selçuk Hatun Camii: Cami'nin restorasyonu tamamlanmış olup, önümüzdeki günlerde ibadete açılacak.

Ekmekçizade Ahmetpaşa Kervansarayı ihaleye çıktı

Balkan Ticaret ve Kültür Merkezi olarak hizmet vermeye planlanan Ekmekçizade Ahmetpaşa Kervansarayı'nın restorasyonu ile ilgili çalışmalar ihale aşamasına gelindi. Yapının ihale dosyası Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu tarafından 20 Haziran 2005'te onaylanarak

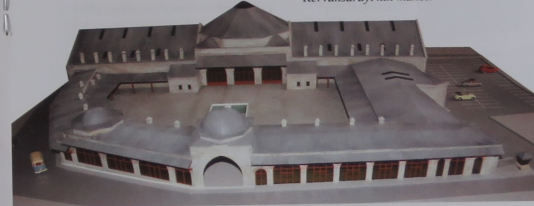

2005 Yatırım Programındaki Tarihi Eserler

Bu yılın yatırım programında yer alan restorasyon işlerinden **Ayşe Kadın Camii**, **Taşlık Camii**, **Yıldırım Bayezid Camii**, **Gülbahar Hatun Camii**, **Dar'ül Hadis Camii**, **Ları Çelebi Camii**, **Süleyman Paşa Camii**, **Eski Camii**, **Bedesten**, **Sultan II. Bayezid Camii** avlu ve tabhaneleri, **İpsala Alaca Mustafa Paşa Camii**, **Dar'ül Kürra Medresesi** ve **Tütünsüz Baba Türbesi**'nin proje işlerinin ihaleleri yapıldı. Projelerin tamamlanmasının ardından ilgili kuralı onayı alınarak restorasyon çalışmaları başlatılacak.

açıldı. Avrupa Komisyonu Türkiye Delegasyonu Merkezi Finans ve İhale Birimi, Devlet Planlama Teşkilatı yetkilileri birlikte ihaleye katılmak isteyenlerle birlikte yapıda keşif inceleme yapı.

Ekmekçizade Ahmetpaşa Kervansarayı'nın maketi

Restoration Report

Civilian architecture art works

The restoration of the historic building at Kaleci, which is one of the most beautiful art works of civilian architecture in our province and which had been used as Social Services Provincial Directorate building for many years, is finalised.

Other art works of civilian architecture which were included in the restoration agenda in the works conducted by the ETUR Building Survey and Restoration Office are as follows:

The **Necmi İğe House**, the three historic mansions in the yard of the **Şehit Asım Primary Education School**, the **Tekel buildings on the Old İstanbul Street**, the **Historic Plevne Elementary School**, the house donated to the Province Special Administration by **Hasan Seza'i's grandchildren Faika and Raika Erkut**, and the **İlhan Koman House**.

Monumental structures

Art works for which the projects for building survey and restoration are prepared are: the **Süleymanpaşa Mosque**, the **Makedonya Tower**, the **Ları Mosque**, the **Hıdırlık Stronghold**, the **Havsa Sokollu Mosque**, and the **Edirne New Palace-Palace Kitchens**.

Urban landscape improvements

Preparations relating to the landscape improvement at the **Historic Paşakapısı** and the front of the administrative mansion were completed, and the project preparation stage for its implementation is in progress.

An urban design project was prepared relating to the exterior coating and improvement intended for the preservation of the **Maarif Street**, and presented to the preservation board. Partial repair and landscape improvement works were realised for the symbol of Edirne, the **Selimiye Mosque**, through the financial support by the **Turkish Union of Chambers and Stock Exchanges**.

Türk Şehirlerinin Tapu Senedi: Tarihi Mezarlıklar

Edirne Valiliği'nin yürüttüğü koruma çalışmaları arasında kentlinin birçok noktasında bulunan tarihi mezarlıklar da yer alıyor. Mezar taşları, yapıldıkları çevrenin ve tarihsel dönem inşaatlarının, geleneklerinin, sosyal, kültürel ve ekonomik durumlarının ilk elden öğrenilmesi noktasında büyük önem taşımaktadır. Türk şehirlerinin tapu senetleri olma özelliğiyle de belge niteliği taşıyan mezar taşlarının büyük bir tarihsel değeri bulunmaktadır.

İlk çalışma mayıs ayında 1429 yılında inşa edilen Beylerbeyi Camii çevresinde başlandı. Halen tarihsel açıdan çok değerli mezar taşlarının ve türbenin temizliği ile

Emre Koyunlu

ilgili çalışmalar devam ediyor. Çevre düzenlenmesinin ardından türbenin restorasyonu da yapılacak. Bu çalışmanın tamamlanmasından sonra, askeri alanda

çok önemli rol oynayan, 'Mihalogulları' aile fertlerinin de defnedildiği olduğu, 1422 tarihli Gazi Mihâl Bey Camii'nin çevresinde çalışma gerçekleştirilecek.

Tarihi Köprülere Koruma

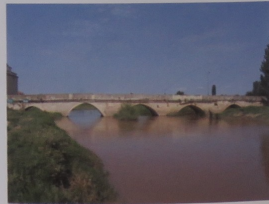
Köprüleriyle ünlü Edirne'de tarihi taş köprülerin korunması ve işlevlerini sürdürülebilmesi amacıyla, Edirne Valiliği ile Karayolları Genel Müdürlüğü arasında "Tarihi Köprülerin Bakım ve Onarım Protokolu" imzalandı. Kültür Bakanlığına

tarihi köprülerin onarım çalışmaları için 1 milyon Yeni Türk Lirası ödenek ayrıldı.

Protokole göre, kendi merkezinde Tunca ve Meriç nehirleri üzerinde bulunan Fatih, Kanunî, Şahabettin Paşa, Sultan II. Bayezid, Yalınöz, Gazimihal, Ekmekeçizade Ahmet

Paşa ve Meriç (Mediciye) köprüleri ile Uzunköprü ilçesindeki Uzunköprü'nün rölyeve ve restorasyon projelerinin yapımı ve restorasyon ve rehabilitasyon çalışmalarını yapılacak.

İlk olarak, tarihi taş köprülere zarar veren tesisat, kablo ve bunların yer alınması için, ilgili kamu

kuruluşlarıyla birlikte çalışma başlatıldı.

Gazimihal, Ekmekeçizade Ahmet Paşa ve Meriç (Mediciye) köprülerine ait restorasyon projelerinin ilahi hazretlik yapıyor. Diğer altı köprü'nün de mevcut restorasyon projelerinin güncellenmesi çalışmaları onarım çalışmaları başlanacak. Kanunî ve Yalınöz Köprülerinin restorasyon projeleri mevcut olduğundan, onarım çalışmaları bu iki köprüden yapıldı.

Çoğu zaman soz, anlatmaktan aciz kalır mânâdır... O mâna Edirne'dir... O sadece yaşanır belki de... Ve yaşanmalıdır. Siz de bir gün Edirne'ye gelmişsiniz mesela. Namazağahan sessize girip şehre, doğruca Selimiye'ye yönelmişsiniz... Kapalı Çarşı'dan geçip Selim'in Selimiye'sini selâmlamalı, Murad-ı Evvel'in Eski Saray'ından geçire nelerin kaldığını görmeli, sonra Küçükpaşaz'ı dan Murad-ı Sân'nin Muradiye'sine yönelmişsiniz... Sizi burada doğtuzle, kaç arızlar bekleyen Nesâti Dede'ye onun en güzel gazellerinden birini fidesiyâlmışız başucunda... O nun kırılmaz mezar taşlarını yüreğimizi bir yerlerde bize yerlerini kurtulduğumuz hüsedeğer ellerimize toplamaya çalışmışız sonra... Büyük sarî Ercep Dede ile Seyhülislam Müsâ Kazım'ın da bu kabristanın sakinleri arasında olduğunu unutmuşumuz... Sonra, gözlerimiz, bu bahçede eğri asırların mevlî devşirlerinin gözyası ile islâmın Mevlîvânî'yi arınmış böz yere... Başlarında çağları, ellerinde asırlarca döşünmüş döndüren mevlî devşirlerini bir de... Oradan Sultan Fatih'in, Şehzâde Gem'in doğup büyüdüğü, koşup oymadıkları Sarayçı çarıflarına Kanûnî köprüsünden geçerek uzanmalı, herşeye rağmen ayakta kalmayı başarabilmiş Adalet kasrına bakarak bir zamanlar etrafı çil çalığı Mamak sarayını, Dolmabahçe, Gülhane, İlydiye, Terazu ve İhtar kışrılan ile Av, Bulbul, Değirmen, Şikâr, Tebdil, Alay köşkerlerini somalı, yigillerin harman olduğu, demir küşâklî çihan pehlivanlarını, Koca Yusufulları, Kurtuldereli Mehmet Pehlivanları, Kel Alişan'ın toprağın yüz süzmüşünü... Ballanların yüzü suyu mudur, gözü yayırdı pek bilmedüğünüz güzel Tunca köprüsü ayağınız sızı orada... Onun eteğini bırakmadan köprüler, saray ve imaretler arasında ilerlerseniz, Murad-ı Sân'nin Yeni Saray'ından geriye kalan isbir bir "bab-ı âlî" köprüsüne ayak sızileriz... Rumelinden dölüldüğün zafer haberiyle gelen nice akıncının bu kapıdan saraya girirdiğünü düşünürken, kitabesinde muhtemelen "köllü men aleyhâ fân", yani "dünyâda ne varsa herşey fânîdir" yazmış okuyacağımız belki de... Bizir ötede Bayezid'in ilk göze camii sızı beklemektedir sizdi şimdi de... Önce kaç asırlık binmezd uhrevî misafirleriyle bir gullistan olan mezarlığı, sonra asırlar eskitsim ham, çeşmesi, medresesi ve dârü'ş-şifâs ile Bayezid-i Sânî köylüce çıkacaktır önümüzde... Ve ardından Bayezid-i Evvelî camii... Yürüneye devam ederseniz Rumeli kırılmam deli çoçuğu, Edirne'nin ve

Edirne Güzellemesi

Rıdvan Canım*

Rumeli'nin adı dillere destan şanlı akıncısı, alpereni Gazi Mihâl Bey Camii'nin göröcsüniz. Ve birden Osmanlı ile birlikte şehrin kendini kuzatan surları sığmayıp natî taştığına şahit olacaksınız o noktada. Sizi şimdi de islâm peygamberinin bizzat işaretiyle kurulmuş Dârü'lhadis Camii karşılayacaktır. Siz, "Eski Cami de Osmanlı'nın en büyük medreselerinden biri vardı, hatta meşhur Kemalpaşazâde de burada hocâ idi, şimdi bu medrese yerine gitti" diyeceksiniz ama, bahçede Sultan İkinci Murad'tan yadigar kalan iki şehzâde türbesinden gözdeğir "gütüler", gütüler" cevabına razı olacaksınız çaresiz...

Eğer bu şehirde Tunca nehri boyunca yürüneye devam ederseniz, sizi üzerindeki eşsiz köprüleriyle Meriç ve Arda karşılayacaktır. Bu köprülerden birinin tarih kasnâdındaki taşlara otupur yime uzun tunca sahilleri, yememiş ormanları, sayısız minareleriyle uzaklı vilâyetleri selir, Bulbul Adası tanırlamı seyredin. Sonra Edirne'nin Üçüncü Ahmed ve Damad Neşehîrî İbrahim Paşa ile nihayet bulan köşki delirilerinde işte bir Meriç ve Tunca'da yaldızlı saltanat kayıklarının, vezir ve kazasker kayıklarının döşüşüğü hayâl edim... O anda sahilleri ulaştırın sarayların, köşkerlerin ve gül bahçelerinin mermer nihalımlarına, son derece güzel, kimbilir belki de ipekler ve emlasır içindeki rumeli dilberlerinin gururla ve nazla ayak atslarını siz de görür gibi olacaksınız... O kayıkların Tunca ve Meriç'in suları üzerinde süzülürken küreklediren tatlî tatlı sesler çıkardığını duyacağımız belki de... O saltanat kayıkları, o dilber sultanlarla caniyeler gödeli artık asırlar geçmiştir ve şimdi size kalan önümüz düştü kurmakta sadece... Burada, İkinci Abdülhamid'in saltanat yıllarında Edirne valisi olan Anepîki Kadri Paşa'nın esen yaldızlı deniz kalemetrikleri parke taşıyla döşemiş yoldan Karanlıkta doğru ilerlerseniz meşhur Hacı Adli Bey çeşmesinin yalınlığını paylaşabilir, biraz daha yürürseniz 1913 Balkan Şehitlerinin anıtlağış direnişini tank olabilirsiniz...

Geriyeye dönüp Bostanpazarında geldiyizdir Rumelinin ve Balkanların imanevi müridi gülleri'nin gullu Seyh Hasan Sezaî Hazretleri'nin sızden bir fatiha bekleyecekler kuşkusuz. Ha, bu arada söylene Uzunaldırım'ı uzanıya da Rumelinin ve Osmanlı'nın onurlarını sandıkları büyük sarî, kalendeler derivas şimşektedir Edirnelilerin "Hayallî babı"sını ziyaret etmek istemez misiniz? Henüz herşey girmediyekti bilmişsiniz. Şehirde Rumeli'nin kenar stöndüler. Behre, Çelebi Sultan Mehmed'in kızı Ayşe Sultan Camii ile Ekmekeçizade Ahmet Paşa Kervansarayları arasında giribilirsiniz. Defterdar Mustafa Paşa Camii, Lari Çelebi Camii, Sittişah Hatun Camii unutulmamalı tabii. Bunlardan sonra mühtemem Kervansarayları ile "Mühtemem Süleyman" Kanûnî'nin damadı Rüstem Paşa tarafında karşılanırsınız... Eski Cami ve Bedesten, "her de Osmanlı'nın bediyesiyz bu şehir" deriz size... Yürürseniz Hocaları Ali Paşa'nın, kadını Boda gibi hep yannak olan emsalız Ali Paşa Kapalı Çarşısı'nı bulursunuz karşınıza... Bir yaz günü ise bu geziniz hem vücudunuzun, hem de ruhunuzun ferahlayacağı bir münâresi Ardından Üz Serelilerin burmalı minaresi sızı asırlar öncesine taşıyacak, karşısındaki Sokollu Mehmet Paşa'nın hediyesi mühtemem hamama belki biraz neflesizlecek, eğer Sarayçameyi inerseni Beylerbeyi Camii ve mezarlıklarını, Kâleci'nin gireseniz, üç yüz yıl öncesinin Edirne'sini bulacaksınız... Şehirlere'den kaına kana su içmek en büyük haklarımız tabii. Suyu belki de cennetten gelen su sebiller, ya Esat Mühsin Paşa'da, ya Hasan Çelebi'den, ya da Koca Mustafa Paşa'dan bir yadigarlığını bu şehre...

Hele şöyle bir de Kırk'tan Buçuktepeye uzanarsınız Edirne'di'ye deşer, kalda ötesini, ne bileyim belki de güzel kaldığız Rumeli'nin göröcsüniz... İkinci oradan Üsküb'ü, Filibe'yî, Sofya'yı, Belgrad'ı, Slistrey'i, Varna'yı, belki de Plevne'yî, Eski Zagra'yı, Mostarı, Prizren'i, Belgrad'ı, Selânki'yî, Vardarı göröcsüniz... Ve gözlerinizi inanamayacağınız... Evet, sızı işte bu şehre bekliyoruz... Bu sarier yurduna... Şehirlerin "Elyazması"na... Tarihîn hafızası bu bilge şehre, Edirne'ye... Unutmayın ki sızı burada bekleyen yürüteler "Evlâd-ı Fâihân", Rumeli'nin ilk sâkinleri var. Sizi hem toprağın alındakiler, hem toprağın üstündekiler bekliyor burada... Gelin ve yaşayın bu şehri, bu tarihi, bu mânâyı...

*Doç. Dr. Erzurum Üniversitesi

Ormanların Denizle Buluştuğu Doğa Harikası Saros Körfezi

Kentlerin ve sanayinin kirlilikten uzak kalabilmiş olan Trakya topraklarının Ege Denizi'yle buluştuğu Saros kıyıları; yemyeşil ormanları ve pırıl pırıl denizini, doğayla başbaşa kalmak isteyenlerin çekim merkezi...

Saros kıyı şeridi, Edirne'nin doğal varlıklar arasında çok özel bir yere sahip. Meşe ve çam ormanlarının, Ege Denizi kıyısında Saros Körfezi'yle buluştuğu kıyı şeridi, sanayileşmenin etkisinden uzak kalabilmiş ender rastlanan güzelliğindedir.

Doğal SİT alanı olan bölgede, meşe ve çam ormanları denize kadar uzanıyor. Bölgenin en yüksek noktası olan Kuru Dağı, hayvan habitatı yönünden önem

taşıyor. Yapılan araştırmalara göre; yüzlerce bitki çeşidiyle, 40'tan fazla hayvan türü Kuru Dağı'ndaki bu ormanlarda yaşıyor.

Körfezin bir başka önemli zenginliği ise balık çeşitliliği. Istavrit, sardalya, hamsi, mezgit ve çineköp en çok avlanan balıklardır. Orfoz ve altınpat diye Saros'un ünlü balık çeşitlerindedir.

Saros Körfezi kıyılarında, birbirinden güzel doğa harikası tatil beldeleri inçin gibi dizili. Doğudan batıya; Sazlıdere,

Gökçetepe, Mecidiye, Erikli, Danişment ve Yayla Keşan İlçesi sınırları içinde.

Erikli ve Yayla, yaz aylarında nüfusu en çok artan yerleşim birimleri arasında Keşan sahilleri; orman içi bungalov evleri, prefabrik barakaları, pansiyonlar, villaları ve az sayıdaki

otelleriyle, her türden konaklama olanağı sunuyor. Daha çok İstanbul ve Edirne gibi yakın kentlerden gelen turistler sahildeki plajlarda deniz, kum ve güneşin tadını çıkarıyor.

Bölgenin SİT alanı olması, yaz mevsiminin kısa sürmesi turizm yatırımı açısından çok fazla gelişmesine engel olsa da, alternatif turizm olanakları dikkat çekici.

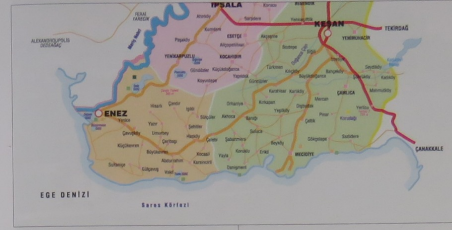
Termiz bit denize ve uzun kumsallara sahip olan Enez sahilleri de yaz aylarında en çok ilgi çeken yerler arasında.

Bölgede çeşitli üniversitelerin ve kuruluşların yazlık tesisleri de yer alıyor.

Ekoturizm Cenneti

Saros Körfezi ve kıyı şeridi; gerek turizm, gerekse yaban hayatı yönünden bölgenin ekonomik varlığı ve geleceği için önemli niteliklere sahip. Trekking, amatör balıkçılık, dalgıçlık, avcılık gibi alternatif turizm fırsatları da İstanbul'un gürültüsünden bıkan doğa ve sporseverleri, 2 saat uzaklıktaki Keşan'a çekiyor...

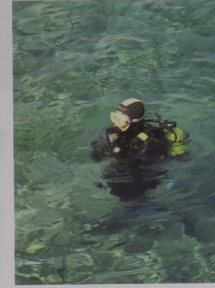
Saros Körfezi'nde denizin üstü de altı da termiz... Saros'un dünyanın en temiz denizlerinden birisi olmasındaki en önemli etken, güçlü su altı akıntıları... Dibinde yüzdən fazla canlıyı barındıran Saros,

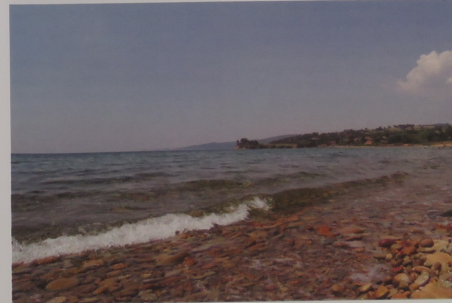
Gökçetepe Kalesi

mercan oluşumlarının fazlaıyla da dalgıçların ve sualtı fotoğrafçıların gödesi. Mecidiye sahilindeki İbrice, dalgıçların, hem eğitim çalsmaları, hem de hafız sonu dalışları için kullandıkları önemli bir merkez. İbrice Limanı ise balıkçılığın su endişini bir alan...

Saros Körfezi, sualtı zenginlikleriyle Türkiye'nin dural bir yanından, amatör ve profesyonel birçok insanı bölgeye çekiyor.

İstanbul'a yakınlığı, temiz ve zengin sualtı dünyası Saros Körfezi, dalgıç kütüplerinin gözde mekanı haline getiriyor. Sualtı zenginliğinin en yoğun olduğu noktalar, Mecidiye ve Erikli çevresinde yer alıyor. ■

Natural Wonder: The Saros Bay

The Saros coastline has a special place among the natural richness of Edirne. The coastline where oak and pine forests meet the Saros Bay on the shores of the Aegean Sea is a rarely encountered beauty that has managed to stay away from the effects of industrialisation...

Oak and pine forests stretch all the way to the sea in this natural protected area. The Kuru Mountain being the highest point in the region carries a different importance in terms of animal habitat. According to the research conducted, there are hundreds of plant varieties and over 40 animal species living in these forests on this mountain.

Many holiday resorts, each more beautiful than the other, line up along the shores of the Saros Bay from the East to the West: Sazlıdere, Gökçetepe, Mecidiye, Erikli, Danişment and within the borders of the Yayla Keşan District.

Erikli and Yayla are among the areas of settlement which become most populated in summer months, while Keşan and Enez beaches offer all kinds of accommodation facilities with their in-forest bungalows, prefabricated huts, pensions, villas and a few hotels.

The region draws attention with its various possibilities for alternative tourism such as trekking, amateur fishing, hunting etc.

Housing numerous living organisms the Saros Bay is also a favourite among divers and underwater photographers in terms of the abundance of coral formations. İbrice on the Mecidiye beach is an important centre used by divers for both their training activities and weekend diving, while the İbrice Port is an area that serves as a base for fishers ...

Erikli

Bir Edirne Sevdalısı: Osman Nuri Peremeci

Doç. Dr. Rıdvan Canım
Erzurum Üniversitesi

"Balkan Türklerinin son yüzyıl içerisinde yetiştirmiş olduğu büyük lider, fikir adamı Osman Nuri Peremeci'dir. Ondaiki Edirne sevgisi ise aşk derecesinde bir tutkudur. Onunki apaçık bir sevdâ, hatta kara sevdâdır."

Bazı talihli insanlar vardır ki onların ismi anıldığı zaman ya bir şehrin tablosu canlanır gözümüzün önünde yahut da zamanın bir kesiti yeniden hayat bulur bütün derinlikleriyle. Onların kimlikleri bir bakıma ömürlerini vakfettiler, içinde bereketli bir hayatı tükettiklerini, içinde bereketli bir hayatı tükettiklerini o şehire özdeşleşmiştir. Eskilerin sıkça kullandıkları, "seref-i mekân bil-mekmân" gibi güzel ve anlamlı bir söz vardır. Bu, "mekânların şerefi üzerinde oturanlar iledir" anlamına gelir. Yani yaşanan mekânın değerli, şerefli ve izzetli kılınlar, o topraklarda şerefli, izzetli ve bereketli bir ömür sürer, o toprağın hakkını veren, vefâkâr ve kâdîrînasın insanlardır. Yoksa bir şehirden yaşananların şerefi o şehire oturtmak deloya atmaz. İşte bu bağlam-

da bir insan düşününüz ki bitmek tükenmek bilmeyen enerjisi, büyük bir mücadele örneği vererek 55 yıl aşkım söyleye içinde doğup büyüdüğü ve mensubu bulunduğu coğrafyaya adanmış olsun. Talan edilme istenen tarih ve kültür mirasını koruma ve yaşatma uğrunda hayatını millette vakfetmiş olsun. Sözünü ettüğümüz insan, Balkan Türklerinin son yüzyılı içerisinde yetiştirmiş olduğu büyük lider, fikir adamı Osman Nuri Peremeci'dir. Ondaiki Edirne sevgisi ise aşk derecesinde bir tutkudur. Onunki apaçık bir sevdâ, hatta kara sevdâdır.

Peremeci, hıcri 1290/ım, 1874 yılında Bulgaristan'ın Şumnu kasabasında Çarşı Camii yakınlarında bir evde dünyaya gelir. Babası Hacı İsmail Efendi, annesi Emine

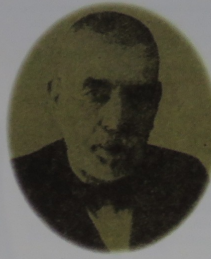
Hanım'dır. Varna yakınlarında Beylül köyünde bulunan çiftlikleri dolayısıyla "Beylüliler" diye anılan ailenin en büyük çocuğu olan Osman Nuri, ilkokuldan sonra oku öğrenimini Şumnu Rüşdiyesi'nde yapmış, bu arada dedesi Şumnu müftüsü Mustafa Raşid Efendi, kendisinin yetiştirmiş önemli mülk oynamıştır. Dedesinin çok iyi derecede Arapça, Farsça ile tâlik, ayân, küflü, sülas gibi yazı çeşitlerini öğrenmiş, daha küçük yaşlarda tarih sevgisi ve şuur ile tarih öğretmeni olmağa karar vermiştir. Ve Peremeci, 17 yaşında öğretmen olur. Bundan sonra İstanbul'a gelen Osman Nuri, Maarif Nezareti'nde "Meclis-i Kebir-i Maârif" önünde sinava girecek tarih öğretmeni olmuş ve Varna Rüşdiyesi Tarih öğretmenliğine tayin edilmiştir. 1890 yılında Varna'da başladığı görevine Osman Pazan, Eskiçuma, Pravdi, Nigholu, Rusçuk ve Tirnova'da devam eder. İlgâl altında Bulganın Balkanlardaki Türk kentlerinde Bulgarların her fırsata ezme isteğiği Türklerin millî suurusu yeniden ve cesaretle canlandırılmaya çalışmıştır. 1900

ylından itibaren Bosna'da yayınlanan Vatan, Kırm'da yayınlanan Tercüman, Paris'te yayınlanan Mevçer, Kahire'de yayınlanan Mizan gazetelerine süreklî yazılar yazarak Balkan Türklerinin sesini buralarda duyurmaya çalışmış, Balkan Türklerinin örgütlenmesi fikrini ortaya atarak 1906 yılında Bulgaristan Türk Muallimler Birliği'nin kurulmasını sağlamıştır. Peremeci, bir taraftan da başında sangı, sırında çübbesi bütün Bulgaristan'ı köy köy, kasaba kasaba dolaşarak Türk öğretmenleri, din alimlerini ve müslüman halkı teşkilatlandırıyor, kısa bir süre içinde de Bulgaristan Türklerinin millî liderlerinden biri haline geliyor.

Bu büyük mücadele adamı, Anadolu'da yeni bir Türk Cumhuriyetinin kuruluşundan sonra da Bulgaristan'daki bu çalışmalarına 1927 yılına kadar devam eder. Bu tarihte öğretmenlik hakkı elinden alınır, Bulgaristan içindeki gezileri de yasaklanır. 1927 yılı Eylül ayı içerisinde bir akşam üstü Şumnu'daki evine gelen ve sonradan ajan olduğu anlaşılan emekli Bulgar öğretmeni Nedef, "Hoca, seni tevkif edecekler, başının çaresine bak!" haberi getirir. Bunun üzerine ailesine ve çocuklarına doğru döner bir "Allahımsarladık" bile diyemeden bir geçide smn geçerek Edirne'ye gelir. Mücadele Gazetesi Peremeci'nin bu ayrılış haberi "Kaybettik... kaybettik... kaybettik" manşetile verir.

Peremeci, Türkiye'ye gelince Edirne'ye yerleşmiş, kendi ifadesiyle "Doğup büyüdüğü, omrünün en güzel günlerini geçirdiği" Balkan topraklarından ayrılmamıştır. Edirne'deki ilköğretim Subaşı Köyü öğretmenliği, Bir yıl sonra Edirne merkezine alınan Peremeci, burada Bulgar Okulu'nda Türkçe dersleri ile orataoal ve İseide tarih dersleri vermeye başlar. Edirne Halkevînde, Edime ve Yoresi Eski Eserlerin Araştırma Kurumu'nda yapıpı tarih çalışmalarının yanısıra Edirne Müzesi'nin kurulmasında da görev almıştır. Osmanlı imparatorluğuna bir aşır başkencilî eden bu talihiste serhad şehrinde meselerinin İstanbul'da yayınlanan Tasvir-i Elkar Gazetesine yazdığı yazılarla savunan Peremeci, ayrıca Resimli Sarih, Köy Postası, Damla, Alı Ok, Resimli Ay gibi birçok dergiye de tarih sohbetleri ve araştırmalar yazmıştır.

Osman Nuri, 1899 yılında Bulgaristan'ın

"Bazı talihli insanlar vardır ki onların ismi anıldığı zaman ya bir şehrin tablosu canlanır gözünüzün önünde yahut da zamanın bir kesiti yeniden hayat bulur bütün derinlikleriyle.. Onların kimlikleri bir bakıma ömürlerini vakfettikleri, içinde bereketli bir hayatı tükettikleri o şehire özdeşleşmiştir."

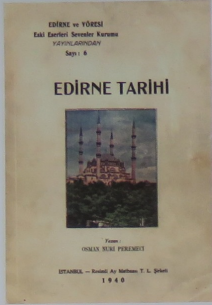
Pravadi şehrinde görev yaparken Ayye Hanım'la evlenmiş, bu evliliğinden 1901 yılında Mustafa Raşid, 1909'da Nimet ve 1913 yılında da Emine Mevhibe Hanım dünyaya gelmiştir. Kendisi 1927 yılında Türkiye'ye geldiikten bir yıl sonra 1928'de Ayye Hanım zatürre hastalığına tutularak ölür. Bunun üzerine 1934 senesinde Edirne'de aslen Kırcalı'lı olan Servet Hanım'la evlenmiş, bu evliliğinden de 1935 yılında Bilgin ve 1940 senesinde ikinci oğlu Ömer Ekin dünyaya gelmiştir.

Balkanlar'ın en uzak ve hayal sarlatan (ithariyle en geri) bölgelerinde, köy ve kasabalandan, 4. sene Osmanpaşa'nda, 1. sene Eski Cuma'da, 1. sene Nigholu'da, 1. sene Rusçukta, 4. sene Tirnova'da, 9. sene Pravadi'da, 17. sene Varna'da ve nihayet 55 yıl Edirne'de olmak üzere toplam 55 yıl öğretmenlik yapan bu büyük hoca Osman Nuri Peremeci için 50. meslek yılı olan 17 Kasım 1940 tarihinde bir jubile düzenlenmiş, bu tören onun için büyük mutluluk vesilesi olmuştur. İlçeyen yaşına rağmen,

her sabah erkenden kalkıyor, saat sekize kadar kalkıyor, sonra da ders vermek üzere yollara düşüyor. Öğrencileri, okulların anlatılmamz derecede seviyor. Her öğrenciyle ayrı ayrı meşgul olmak, dertleşmek ve onların melekete faydalı birer insan olabilmesi için dinlemek, bu büyük bilyer ve anlaşılamaz faydalı birer öğretmen adeta büyölüyor. Okul dönüşlerinde yorgun, ama mutlaka görevini yapmış insanların ç huzuru ve mutluluğu içindeydi.

Peremeci, 55 yıl kutlamalarına hazırladığı sıralarda 17 Mart 1945 Cumartesi sabahı saat 8.05'te çok ağır bir gece geçirdikten sonra, baştan sona mücadele ve çalışma ile geçen ömrünün noktalandı. Ölüm haberi Edirne'de, Trakya'da ve bütün yurtta, Balkanlarda büyük aksiler yarattı. Cenazesi 20 Mart 1945 Pazartesi günü Edirne'de Buçuktepe Mezarlığı'nda toprağa verildi.

Osman Nuri Peremeci, 71 yıllık ömrü içerisinde 37 eser vermiş, yüzlerce makale ve inceleme yazı yayımlamıştır. Osman Nuri Peremeci'nin bu çalışmalarında Edirne Tarihî adlı eserinin ayrı bir değeri ve önemi vardı. Yazar, bu eserinin özünde çalışması ile ilgili olarak şunları söylüyor: "Bugün Türkiye Cumhuriyeti'nin kuzeybatı sınırında bir şehamet abidesi olarak duran Edirne'nin tarihini yazmak ödevini Trakya Ümümi Müfettişi Sayın General Kâzım Dirik, iki yıl önce bana verdiği zaman, bu işi başarabilecek miyim diye epeyce düştündüm. Yapamadım demek, sevdim, havasını tenefüs ettim, bu tarihe şehre karşı saygısızlık gibi geldiğinden, bana güç geliyor. Yazarm demekle ise, asırlarca Türk kültürüne merkez olmuş, pek çok büyük adamlar yetiştirmiş olan bu şehri hakıyla anlatılabilmesini ne kadar meş'urliyeti olduğuna takdir ettiğim için pek ağır bir yük altına girmiş oluyordum. Şehre olan sevgim, edelki kaynaklar görevimi artırdı, bana bir alanlık verdi. Türk münevverlerinin büyük yardımlarından ümitlenenler için aşır üstüne aldım. Bu iki yılı bu eser meydana geldi. Kitabım eksikliği bile olsa, benden sonra Edirne Tarih'i'ni yazacak olanlara kalavuzluk edeceğeğin, yine hayırla anılmama bir vesile olur ümidindeyim ve bunlara övünüyorum." *

Osman Nuri Peremeci'nin yazdığı 1940 başlıklı 'Edirne Tarihi' kitabının kapığı

Edirne Tarihi'nin hitiva ettiği belli başlı bölümler ise şunlardır ibarettir: Birinci bölümde: Edirne hakkında coğrafi bilgiler, Edirne'nin tarihçesi, Edirne'nin Osmanlılar tarafından fethi, Osmanlılar devrinde Edirne, Balkan harbinde, I.Dünya savaşında, işgal yıllarında Edirne ve Edirne'nin kuruluşu ele alınmıştır. İkinci bölüm Edirne'de Bizans'tan kalma eserleri konu alır. Üçüncü bölümde Osmanlı eserleri, Edirne'deki saraylar, camiler, mesitler, kütüphaneler, köprüler, kervansaraylar, çarşılar, hanlar, hamamlar, su yolları, sebiller, çeşmeler, imaretler, okullar, medreseler ve tekeller şşlenir. İb bölümden ibaret eserin geri kalan bölümlerinde; Edirne'de yetişmiş veya olmuş bulunan büyükler, Edirne tarihçileri, şairler, hattatlar, müsiiki ustadlar, Edirne'de spor hayatı ve yetiştiği sporcular, sanat ve ticaret hayatı, Edirne'nin nüfusu, eski ve yeni mahalleleri, hükümet binaları, bankalar, Edirne'de bulunan pazarlar, mesire yerleri, askerî kuşaklar, Osmanlı gününde Edirne, Edirne ile ilgili vesikalar ve Cumhuriyet döneminde Edirne gibi konular üzerinde durulur.

Peremeci'nin dostlarından eski Antalya milletvekili H.Turhan Dağlıoğlu onun için şunları söylüyor: "Osman Nuri Peremeci Edirne'yi çığın bir aşkla severdi. Onun için her şey Edirne idi. O bu serhad şehrinin bütün tarihi olaylarını içinde duyar. Edirne'nin bütün abidelerini,

tasarı, toprağını tanır, onların dilinden anlar, kokularını duyar, renklerini bambaşka bir gözle görürdü. Osman Nuri Peremeci demince Edirne'yi hatırlamak mümkün değildir. 1934 yılında "Edirne Mezarları" nı incelemek üzere Edirne'ye gittiğim zaman bana elinden gelen her türlü yardımı yapmış olan Peremeci'yi burada rahmetle anmak benim için bir şükran borucudur. Kendisi ile bir ay hemen hemen sabahdan akşama kadar mezar mezar güneş altında dolışmışık. O günlerdeki sevk ve heyecanı hiç unutuyorum. Bir delikanlı gibi ne yorulmak bilir, ne bezginlik gösterirdi."

Peremeci, gülec yüzü, vakur bir insandı. İyi Bulgarca bilirdi. Dostlarından M. Necmettin Delorman da Peremeci için şunları anlatıyor: "Varnalı Osman Nuri Hoca demek, Bulgaristan Türklerinin 40 yıllık maarif, din, millet, kongre, kitap, gençlik, cemaat, cemiyet, mektep, cami ve medreseler tarihimizin sembolik

heyet-i mecmuası demektir. Milleti millet yapan, dinini, dilini, varlığını devam ettirebilmek için ona ilham menbaı olan, milli vicdan ve milli benliğini sarsılmaktan, sürmekten vikaye eden, mukaddes davalarımız içinde Osman Nuri hocamız fi-sebillaıllı omür harcıyıp hasır nesir olmuş büyük bir müridtir. Evet, fi-sebillaıllı çalışmıştı. Sonsuz bir tevekkül ve kanaat ve Hz.Eyyub sabrı ile müslüman Türklerin ezilmemesi, yükselmesi, okuması için tam 40 yıl hocalık etmiş, kitaplar yazmış, gür ve imanlı sesi ve bütün belâgati ile kürsüler, minberler ve okullarda mürid olmuştu. Bulgaristan müslümanlarının esaret hayatında Osman Nuri Efendi beli hükümlüş, oksuz toplulukların cesur ve korkmaz lideri idi."

Merhum Peremeci'nin, Edirne'nin kültür tarihine olan hizmetlerini Edirneliler de unutmuşlar ve büyük bir kadışınaslık örneği olarak bu büyük insanın adını evinin bulunduğu sokağa isim olarak vermişlerdir. Edirne Belediye Meclisi 1967 yılı Haziran dönemi toplantısında aldığı kararla Kuruçeşme Sokakı'nın adını Osman Nuri Peremeci Sokakı olarak değıştirmiş ve böylece bu Edirne sevdalısının ismini anılaştırmıştır.

Ömrünün büyük bir kısmını Edirne uğruna harcamış bu büyük fikir ve mücadele adamını bu vesileyle bir kez daha saygı ve rahmetle anıyoruz. ■

Peremeci'nin Edirne Tarihi kitabından iki fotoğraf; Atatürk'ün Edirne ziyareti (solda) ve Nöyi Antlaşması sonrası 1938'de Türk ordusunun Edirne'ye girişi (altta).

34.000 m² alan üzerinde kurulmuş ve dünya tüketicisine saygısını TÜV-ISO Edirne Yağ Sanayi, 30. yılında Edirne'li transfer ediyor... Teşekkürler Edirne!

tesisleri, soft column teknolojisi 9001/2000 belgesiyle onaylatmış dünya markası olarak beş kıtaya lezzet Teşekkürler Türkiye!

OLIN

"beş kıtaya lezzetlinir"

Lozan Barış Antlaşması'nın Anlamı ve Önemi

Lozan, I. Dünya Savaşına son veren antlaşmalar içinde günümüzde genel geçerliliğini koruyan tek antlaşmadır. Günümüzün Türkiye'si sınırları açısından önemli ölçüde Lozan'da belirlendiği gibi, felsefe olarak tümüyle Lozan'da ortaya çıkar ve zamanın emperyalist devletlerinde de kabul edilmek zorunda kalmıştır. Türkiye Lozan'dan sonra uygar dünyanın, tüm haklarına sahip, "eşit, bağımsız ve saygın bir devlet" olarak dünya siyasal sahnesinde görülmektedir.

Lozan Barış Antlaşması'nın yapıldığı 24 Temmuz 1923 tarihine geçmeden evvel milletimizin ve Osmanlı Devleti'nin son 12 yılı yaşadığı savaş, acı ve ızdırapları genel hatlarıyla hatırlatmanın faydalı olacağını düşünmekteyim:

1911 Trablusgarp Savaşı ile Kuzey Afrika'nı batı kıyılarını ve on iki Adı'ya kaybedilmiş. 1912 - I. Balkan Savaşı ile yüz binlerce Türk'tün katledilmesi, yerlerinden sürülmesi ile birlikte bütün Balkanlar ve Trakya'yı kaybedilmiş. 1913 - II. Balkan Savaşı ile Bulgarlardan Trakya ve Edirne'nin geri alınması. 1914-1918 arasında ki I. Dünya Savaşı'nda pek çok cepheye (yani Kafkas, Romanya, Galiciya, Makedonya, Kanak, Hıcaz, Yemen, Irak, Suriye ve Çanakkale cephelelerinde) savaşmamız. Ama ne savaş; 3 milyon vatan evladından 1,5 milyonunun şehit düşmesinin dışında, geniyeye dönbenlerlen

Okut. Dr. Y. Atıla Şehirli

Trakya Üniversitesi
Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi

de büyük bir kısmının yaralı yani Gazi olduğu bir savaş. Mondros Ateşkes Antlaşması (30 Ekim 1918)'nin 7. maddesinin aleyhimize yorumlanması sonucunda vatan topraklarının, İngiliz, Fransız, İtalyan, Ermeni ve Yunan orduları tarafından haksız yere işgali. Ve yine hiç hesapta çok iken, 15 Mayıs 1919 tarihinde İzmir'in Yunanlılar tarafından işgali. İlk 24 saat içinde askerlik şube başkanı Albay Süleyman Fethi Bey ile gazeteci Hasan Tahsin başta olmak üzere sıfır " Haç ve Yunan bayrağını opmedığı ve de Zito (yaşasın) Venezelos" diye bağırarak, tekin masum 2000 Türk'ün katledilerek şehit edilmesi. Ve yine bu sayının ilk 48 saat

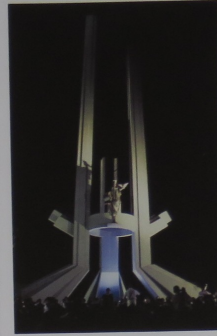
Lozan Barış Antlaşması sonucu
15 Eylül 1923'te Karaağaç'ta
teslim olan Türk heyeti (üstte).
(Oral Onur arşivi)

içinde 5000'e çıkması. Şehirde yaşayan 110 bin Türk'ün 80 bininin İzmir'i terk ederek Ege içlerine doğru kaçışı. İtilaf Devletleri'nin sergilediği bu " barbarlık" karşısında Türk milletinin sil evlatlarını " Kuva-yı Milliye " ruhıyla ve " namus, vatan, bayrak ve hürriyet " arzusuyla teşkilatlanarak dağlara çıkışı. Yapılan bölgesel direniş hareketleri ve karşı koymalar. Nihayet beklenen ve özlenen anın gelişi. Yani Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkışı. Kuva-yı Milliye ruhunu Anadolu'da daha da canlandırarak liderliği, " Ya İstiklal Ya Ölüm! " parolası ile ele alışı. Amasya Genelgesi'nin yayımlanarak İstanbul Hükümeti'ne başkaldırışı. Erzurum ve Sivas Kongresi ile de bütün milli güçleri tek çatı altında birleştirmesi. Ankara'ya Temsil Heyeti ile birlikte gelişi. Misak-ı Milli kararlarının alt yapısını hazırlaması. Osmanlı Meclisi-Mebusan'ın kapatılması ile birlikte 23 Nisan 1920'de TBMM'nin açılışı. Mustafa Kemal Paşa'nın sonucunda cephelelerdeki çarpışmalar sonucunda doğuda Ermenilerin güneyde Ermeni ve Fransızların mağlup edilmesi. Batı da ise I. İnönü, II. İnönü, Eskişehir-Kütahya, Sakarya Meydan Muharebelerinin yapılması. Büyük Taarruz ve Başkomutanlık Meydan Muharebesi ile birlikte düşmanın yeniliğe uğratarak İzmir'e doğru kaçılması. Hem de ne kaçış? Geride 110 bine yakın ölü, başkomutan Trikopis ile birlikte 300 üst rütbeli subay olmak üzere 20 bin esir bırakarak ardına bakmadan kaçış. Peşinden kovalayan Türk ordusunun 400 km.'lik yolu dur durak bilmeden koşar adımlarla kat ettiği. (Bu arada bütün Kurtuluş Savaşı boyunca bizim cepheye olsun, hastalık v.b. sebeplerle olsun kayıplarımız, 1002 subay 36.973 er olmak üzere toplam; 37.975'dir. Bu da oldukça büyük bir liderlik başarısı olsa gerek.)

9 Eylül 1922'de İzmir'in kurtuluşu. 18 Eylül'de son Yunan askeri birliğini Marmara bölgesinden çekilmesi. 3-11 Ekim 1922 tarihinde Mudanya Müzakeresinin yapılması ve Kurtuluş Savaşını askeri bölümünün zafere sonuçlandırılması.

Ve nihayet sıranın diplomatik savaş veya emperyalist devletlerin kurduğu kurtlar sofrasından "egemenlik ve bağımsızlığımızın " kabul ve tasdik ettirilmesi aşamasına geçişimiz yani Lozan Konferansı'na başlamamız.

Kısaca özetlemeye çalışıldığını zaten son çeyrek yüzyıldan bu asıl millet 5 milyona

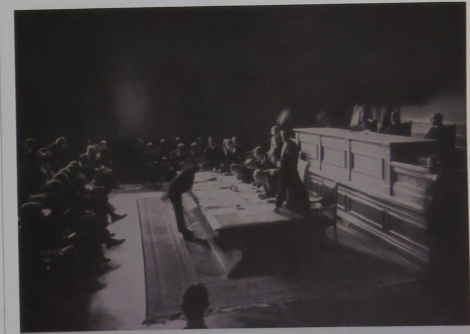
Lozan Antlaşması'nın değerini anlamak için Sevri ile karşılaştırmak da yetimez. Sevri, mağlub bir imparatorluğun, yenen devletlerin zorladıkları ve "ricalarla" yunuşatılmaya çalışılmış, çoğu sallantılı hükümlerini kabul etmek demektir. Lozan ise onurlu bir devletin masa başında çetin pazarlıklarla yaptığı ve geçmişin yüklerinden ve geleceğin "ipoteklerinden" kurtulmak amacıyla yaptığı akılcı bir antlaşmadır.

yakın vatan evladını kaybetmiş, Anadolu ise tam bir yangın yeri halinde. Geride on binlerce ev, işyeri, ibadethane, resmi veya sivil bina yanmış, yıkılmış. Binlerce kadın ve kız tecavüze uğramış, on binlerce masum Türk işkence görmüş veya öldürülmüş. Kısaca Anadolu, Anadolu olalı önce Haçlı sonra da Moğol ordularının zulmünden sonra yeni bir zulüm ile karşı karşıya kalmıştı. Ama bir farkla. Öncekiler 11. ve 12. yy da yani ortaçağ'da, bu ise 20. yy'da, yani medeniyet yazılımlında gerçekleştirilmişti. Aslında bütün bu olan bitenden sonra önderlerimiz Mustafa Kemal Paşa emperyalist devletlerden fazla bir şey istemiyordu. "Egemen bir devlet ve millet olmak, bir de bağımsız bir devlet olarak dünya devletlerinin onurlu bir üyesi olarak yaşamak." Bunu alabilmek için bile Lozan'da 8 ay uğraşmamız tam bir diplomatik savaş vermemiz gerekecekti.

Lozan'ın önemi ve sonucu

Lozan Antlaşması'nın değerini anlamak için Sevri ile karşılaştırmak da yetimez. Sevri, mağlub bir imparatorluğun, yenen devletlerin zorladıkları ve "ricalarla" yunuşatılmaya çalışılmış, çoğu sallantılı hükümlerini kabul etmek demektir. Lozan ise onurlu bir devletin masa başında çetin pazarlıklarla yaptığı ve geçmişin yüklerinden ve geleceğin "ipoteklerinden" kurtulmak amacıyla yaptığı akılcı bir antlaşmadır.

Bu antlaşma, Türk İstiklal Savaşı'nın

İsmail İNÖNÜ'nün Lozan Barış Antlaşmasını imzalamışlıktan sonra
12 Ekim 1923, Sak. Şah. (1/20 - 1/30)

Karanlık Toki Lozan Müzesi

şahıydı, Türk milletinin hayatı haklarını ve emellerini gerçekleştirirdi bir eserdir. Lozan ziyası zamanda, Orta Doğu'nun en önemli bir bölgeden devamlı bir barış ve güvenliği kurmak ve devam ettirmekle dünya başına da hizmet etmiştir.

Amerikalı diplomat ve gözlemci J. Grew'e göre, "İsmet Paşa Lozan'da büyük bir diplomatik zafer kazanmıştır. Bütün müttefik diplomatların sırtını yere getirmiştir. Bu olayı inkar etmenin hiç faydası yoktur..."

Lozan, yüksülüğün, mahrumiyetin hatta ölümün yenemediği Türk azmi karşısında, eski Yunan hariciye nazım G. Streictin ifadesiyle; "Bütün devletlerin boyun eğmelerini belirleyen bir vesikadır. Serelli bir mücadelelerin sonucunda Lozan'da hukuki ve siyasi yünden başıyana ulsan Türk davası karşısında İngiliz diplomatı Lloyd George 'Lozan, İngiltere'nin bu vakte kadar edindiği anlaşmaların en alçaltıcısıdır.' demiştir.

Türkiye Lozan'da genel olarak Misak-ı Milli'yi gerçekleştirmişti. İsmet Paşa, antlaşmayı Büyük Millet Meclisi'ne sunarken söylediği nutukta, "Lozan'dan getirdiği Türkiye'yi" tarif etmişti. İsmet İnönü, aynı konuşmasında, "...

Olğanüstü kânsık, dolâşık, bulutlarla örtülü bir muhit içerisinde, yol göstererek bir görüş doğruluğuna lazımdır. Bu doğru görüşü gerek muharebe hayatında ve gerek sülh hayatında bize gösteren, Mustafa Kemal Paşa olmuştur. Ağızlarıyla derledi muvafakiyeti hasıl oldu ise, gerek harp

gerek sülhte başlıca amali olarak Mustafa Kemal Paşayı millet huzurunda ifade ediyoruz." demiştir.

Lozan Barış Antlaşması ile Türkiye'nin emperyalizme karşı silâhla kazanmış olduğu bu istiklal mücadelesi, bütün mazlum milletlere etki yaparak, onların da bağımsızlık inanclarını kamçılamıştır. Bu etki sonucunda Hindistan'da, Arabistan'da ve Kuzey Afrika'da somürgeciliğin sonu gelmiştir.

Lozan, Osmanlı'nın Rumeli'de, Kafkaslar da, Irak'da, Arabistan'da, Kıbrıs'ta, Girit'te, Balkanlar da biraktığı Türklerin ve Müslümanların umut kapısı ve sığınakı yeni bir devletin oluşmasını sağlamıştır.

Lozan Barış Antlaşması o günkü siyasi dengelere göre hazırlanmış ve imzalanmıştır. Bu güce dengelen ve siyasi şartlar değiştiği takdirde tarafların anlaşma hükümlerine uymama ihtimali her zaman vardır. Nitekim Yunanistan'ın Ege adalarını silahlılandırması, Batı Trakya Türklerine dini, ekonomik ve kültürel baskı yapması daha kurulan derneklerde 'Türk' kelimesi geçtiği için kapatılması antlaşma hükümlerini ihlalidir. Atatürk 1936'da Montrö ile Bogazian Türk egemenliğine aldırması, 1939'da ise Hatay'ın anavatana katılmasını sağlamıştır. Bütün bunlar bize Türkiye'nin diplomasi alanında aktif, akılcı ve dikkatli olduğu durumlarla milli hedeflerine daha da yaklaşıcağının Lozan'ın eksik bıraktığı yönleri tamamlayabileceğimize ilişkin güzel örneklerdir.

Lozan Barış Antlaşması'nda çıkarımıza uygun olmayan bölümleri eleştiren çevreler, bazen bu antlaşmayı "ihanel" olarak da görmekteydiler. Ancak bu eleştiriyi yapanlar Lozan konferansı'na hangi şartlar altında gittüğimizi hesaba katmamaktadırlar. Türk milleti son gücüne zafer kazanmıştır. Yeni bir savaşta dayanacak hiçbir şeyimiz yoktu. Nitekim elimde kalan son eşyalar Tekalifi Milliyeye Emirleri ile orduya vermişti. Zaten Mudanya Ateşkesinden hemen sonra ordularımızda büyük ölçekle terhisler başlamıştı. Çünkü "askerin yatacağı bir dam altı bile yoktu". Ordumuzun, ekonomik hiçbir dayanağı kalmamıştı. Lozan'da karşısına çıktığımız devletler bu durumu biliyorlardı ve değerlendirmişlerdi.

Türk heyeti, Lozan'da bugün eleştiren bütün noktaları büyük bir azimle savunmuş fakat ancak bu kadarnı sağlayabilmiş. Yurdumuzun savaş sonu durumunu çok iyi bilen Gazi Mustafa Kemal Paşa, kapitülasyonların kaldırılması ve Ermeni Yurd'u, gâhi konthlarda ödün verdimizmiş, diğer konthlarda ise bir an önce barsa emnek için fedakarlıklar yapmıştır. Bunu da o dönem insanın içerisinde doğal kabul etmek gerekir.

Lozan'da kabul edilen, "Yunan ve Türk Halklarının Mübadelesine İlişkin Sözleşme ve Protokol" ile Anadolu'da yerleşik bulunan 450.000 kadar Rum Yunanistan'a, oradan da 350.000 Türk Anadolu'ya göç ettirilmiştir. Lozan'ın sırf bu yönü bile Batı'nın sınırlar bahanesiyle iç işlerimiz daha sonra karşımıza önleyecek ve Misak-ı Milli sınırlar içinde "ulus devlet" e giden yolu açan önemli bir gelişmedir. Ayrıca nüfus Mübadelesi ile Yunanistan'ın "Megali İdea"sının da ömü Lozan'da kesilmiştir.

Atatürk bu konuda Nutuk adlı eserinde, "Bu antlaşma, Türk milletine karşı, yüzyıllardan beri hazırlanmış ve Serir Antlaşması ile tamamlanmış sonlanmış büyük bir suçluktan sonucunu kaldığımız bildirir bir belgedir. Osmanlı tarihinde benzeri görülmemiş bir siyasi zarar eserdir" demektedir. Nitekim Atatürk'ün bu değerlendirmesinin doğruluğunu yabancılar da teslim etmişlerdir. İngiltere Parlamentosu'nda konuşan Muhafazakar Parti kökenli Lord Newton, "Lord Curzon'un eleştirmemesi gerektiği gereken her şeyi yaptığını" söyler. "Eğer bes yada altı yıl önce birisi Türkiye'nin Bars ve Edirne'yi geri alacağını ve Avrupa'ya geri döneceğini söyleseydi kendisine zelle muamelesi yapılırdı. Hiçbir devlet savaş

sirasında Türkiye kadar parçalanmamıştı ve bunu hemen hiçbir yardım olmadan, bu ilke başarmıştı...!" diye sözlerini sürdürür.

Sonuç olarak Lozan olmasaydı; bağımsızlığımız, egemenliğimiz ve de Misak-ı Millimiz dünyaya kabul ettirilemeyecekti. Anadolu'nun Türkleşmesi süreci tamamlanamayacak. Ermeni istek ve iddiaları ortadan kaldırılamayacaktı. 20. yüzyılın en uzun süreli barış kurulumu olacak, Orta Doğu'da barış, güvenlik ve istikrar adası timsali olan Türkiye oluşturulamayacaktı. Avrupalı Devletlerin azımlık haklarını korumak bahanesiyle sık sık iç işlerimize karşınmaları ve İngiltere'nin Orta Doğu ile ilgili planları önlenemeyecek sınırlamış belirlenip güvenlik altına alınmayacaktı. Ve yine Lozan olmasaydı, Atatürk'ün gerçekleştirmeye düştüğünü iddialar için gerekli barış ortamı sağlanamayacağı için, Türkiye, laikleşme, çağdaşlaşma ve modernleşme idealinin uzaklaşmış olacaktı. ■

Kaynakça

Toktamış Ateş, Türk Devrim Tarihi, Der yayınları, İstanbul 1993 s.303.
Hamza Eroğlu, a.g.e. s.809.
J. Grew, Atatürk ve İnönü, Bir Amerikan Elçisinin Hatıraları (Çeviren :Muzaffer Aşkin) İstanbul, 1966, s.13 .
Yavuz Abadan, Lozan'ın Hususiyetleri, İ.U Hukuk Fak. Mec., Sayı: 15 1938 s.402-413.
Ahmet Şükrü Eşmer, Türk Diplomasisi, İstanbul 1959, s. 74 (nakil); Herbert Meitzig, İnönü Diyor ki, İstanbul, 1946 s.49.
M. Cemil (B. İsa) Lozan, Cilt II, İstanbul, 1933 s. 534.
Mehmet Ali Ünal, Ahmet Halaçoğlu, Türk İnkılabı Tarihi ve Atatürk İlkeleri, Kardenel Kitabevi, İsparta 1998 s.144. Bkz. Fahir Armaoğlu, 20. Yüzyıl Siyasi Tarihi, 1944-1980, İŞ Bankası Yayını, Ankara, 1984, s.321-333.
Abidin Tüzel, Türk İstiklal Harbi II,

Batı Cephesi 6/IV, Ankara 1969 s. 102
Seha L. Meray (Çeviren): Lozan Barış Konferansı, Tutanaklar-Belgeler, Ankara 1969-1974.
Ahmet Mumcu, Türh Açısından Türk Devriminin Temelleri ve Gelişimi, İnkılap ve Aka Kitabevi, İstanbul, 1983, s. 101-102.
Cevahir Bayram, Türk-Yunan Nüfus Mübadelesi, AAM. Dergisi, Cilt:9, Temmuz-Kasım 1993, Sayı: 27, s.582-606.
İsmet İnönü, Hatıralar, Yay. haz. Sebahattin Seleik, Ankara 1987
M. Kemal Atatürk, Nutuk, II. Cilt, (1920-1927) Ankara, 1981, s.518.
Mustafa Çufalı, Lozan Konferansı ve Antlaşması Üzerine İngiliz Parlamentosunda Yapılan Tartışmalar, AAM Dergisi, Cilt:16, Temmuz 2000, Sayı: 47, s. 596.

Gittim, gördüm, konakladım.

Selimiye Camii

II. Bayezid Kılıçsisi

www.efehotel.com

Maarif Caddesi No: 13 Kaleiçi / Edirne Tel: (0284) 213 61 66 - 213 64 66
Faks: (0284) 213 60 80 E-posta: info@efehotel.com

EFE
HOTEL

T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.
GÜCÜNE ERİŞİLEMEZ

KURULUŞ 1961

Edirne'den Hediye

LOKUM - BADEM EZMESİ - DEVA-İ MİSK
ÇİKOLATA VE SPESİYAL ÜRÜNLER

keçecizade®

Merkez: Hükümet Caddesi No: 5 Edirne Tel: (0284) 225 24 81-213 23 60
Şube: Eski Cami Karşısı Belediye Çarşısı No: 4 Edirne Tel: (0284) 225 26 81
www.kececizade.com

Evlendirme dairesi!

20 yıl vadeli % 1,49 faizli

Konut Kredisi

Kiralamanın satın alın. Konut sahibi olmak isteyenlere
20 yıl vadeli Konut Kredisi VakıfBank'ta,
% 1.49 faiz oranlarıyla kira öder gibi ev sahibi olmak elinizde.

www.vakifbank.com.tr
444 0 724

VakıfBank

Olağanüstü güzellikteki ortamı,
nefis et ve balık çeşitleriyle;
davet, toplantı ve grup yemeklerinin
vazgeçilmez mekânı...

Geniş kapasiteli kapalı salon, bahçe ve teras
alternatifleriyle hizmetinizde...

Karaağaç Yolu Üzeri Edirne
Teh: 0284-212 24 89-213 06 00
Fax: 0284-212 67 63

şerhi minik 1 ve 2 kategorilerindeki organizasyonda başpehlivanlık müca

FATİH TÜRKMEŒLU

GEZMEK GEREK

YANKILAR

Kuzey Ege'nin en bakir koyu: Enez

Edirne'nin Yunanistan'a bitik sahildeki Enez, 2004 Oka'nın kadar yasak bölgeydi. Her turist "yabancı" sayılır, askeri idarelerin silinmek gerekirdi. Yasak kalktı ama Enez umudunuğu gibi turistlerle dolmadı. 4 km. lik tertemiz sahil ve harika denizi hâlâ keşfedilmeyi bekliyor

Ne yapılır?
Enez Ege'nin en bakir koyudur. Her turist "yabancı" sayılır, askeri idarelerin silinmek gerekirdi. Yasak kalktı ama Enez umudunuğu gibi turistlerle dolmadı. 4 km. lik tertemiz sahil ve harika denizi hâlâ keşfedilmeyi bekliyor

KIRKPINAR
Yılmaz savaşçı!
Kırkpınar'da yarışan Yılmaz'ın mücadelesi...
KIRKPINAR
Kırkpınar'da yarışan Yılmaz'ın mücadelesi...

Haydi bre pehlivan

644. Tarihi Kırkpınar Yağlı Güreşleri minik 1 ve 2 kategorilerindeki müsabakalarla start aldı. 1788 güreşçinin katıldığı dev organizasyonda başpehlivanlık mücadelesi bugün başlıyor

GEZİ RÖPORTAJI
Pomak ve Gacalları kenti Keşan'da terk edilmiş çok şey var...

Balkanlardan esen halk havası

C
Balkanlardan esen halk havası...
Balkanlardan esen halk havası...
Balkanlardan esen halk havası...

tatil

FATİH TÜRKMEŒLU
GEZMEK GEREK

Saros Körfezi'nin incisi: Erikli

Havaların yavaş manasıyla tatil yönetilebilir katabilirdi. Hala güreşler de bir kez daha venediğiyiz. İstanbul'a sadece 260 km. uzaklıktaki Erikli'yi esniyi vat ve fiyatları oldukça makul. Üstelik, yolsuzluk da çok zevkli

Ne yapılır?
Erikli'de yapılacaklar...

S
Erikli'de yapılacaklar...
Erikli'de yapılacaklar...
Erikli'de yapılacaklar...

Doğuştan Halkbank'lı...

Bundan 30 yıl önce, dedesi kapımızdan küçük işletme kredisi almak için girmişti. 15 yıl önce, aile şirketlerini büyütürken babasına destek olduk.

Büyüdüğünde, holdingi için finansal desteği bizden alacak.

Güvenecek başka kimi var ki?

444
0
400
'dialog'

HALKBANK

Ne oldu? [Bakalım!](#)

ER
MEYDANI

